

Innkommne resolusjoner

Senterpartiets landsmøte 2017
Scandic Lerkendal, Trondheim

1	Innhold	
2	Lokaldemokrati – desentralisering - kommuner	3
3	By og land i samme spenn - god distriktspolitikk er god bypolitikk	3
4	Stopp veksten i statsbyråkratiet.....	3
5	Deltakende byutvikling: Et Oslo for alle	4
6	Næringspolitikk	5
7	Fiskeriene – en nøkkelnæring langs kysten.....	5
8	Nei til utflgging av IT-arbeidsplasser	5
9	Kommunenes andel av verdiskapingen i havbruksnæringen.....	6
10	Ny landbruksmelding angriper distrikts-jordbruket.....	6
11	Økt matproduksjon krever et sterkere jordvern!.....	7
12	Jordbruksmelding på feil kurs	8
13	Senterpartiet vil ikkje at fisken skal på børs!	7
14	Energi, klima og miljø	10
15	Behold mer av verdiskapingen fra kraftsystemet lokalt!	10
16	Uttak av skadedyr er ikke jakt	10
17	Erstatt soneforvaltninga med en solidarisk og effektiv rovviltforvaltning.....	11
18	Grøne arbeidsplassar i Hordaland	11
19	Grønn kløver.....	13
20	Transport og kommunikasjon	14
21	Taxi, overalt, alltid! - Nei til avvikling av løyveordninga.....	14
22	Sats på tilbringertjenesten	15
23	Krav til Nasjonal Transportplan 2018-2029!	15
24	Kollektivknutepunkt og jordvern.....	16
25	Senterpartiet vil ha en bredbåndsmilliard nå.....	17
26	Datasikkerhet i Norge.....	18
27	Alle innbyggere skal ha bredbånds- og mobildekning	19
28	Bygg Polarbanen - Nord-Norge-banen nå!.....	20
29	Arbeidsliv, velferd, bolig.....	21
30	Krafttak for et anstendig norsk arbeidsliv	21
31	Tiden er moden for en ny avtale med EU som sikrer den nordiske arbeidslivsmodellen.....	22
32	Styrk fellesskapets offentlige tjenester og eierskap.....	23
33	Minstepensjonistene skal ikke tape kjøpekraft.....	23
34	NAV: Lokalkontorene og ansettelsesgarantien må videreføres.....	24
35	Styrk fellesskapets offentlige tjenester og eierskap – velferdsprofitørens tid er over!.....	25

36	Spredd boligbygging må tillates	26
37	Fleire skal ha moglegheit til å kjøpa eller leiga eigen bolig i Oslo	27
38	Boliger for livet: Nei til senking av tekniske krav til bolig.....	28
39	Helse og omsorg.....	29
40	Kampen mot antibiotikaresistens	29
41	Helse og omsorg: forebygging framfor reparasjon	30
42	Senterpartiet støtter legane i kampen mot tillitskrise og fryktkultur	31
43	Utdanning og forskning	32
44	Ein skule for alle	32
45	Øk lånekassens formue- og inntektsgrenser.....	33
46	Danning gjennom produksjon	33
47	Mangfold i høgere utdanning - Nei til skolepenger.....	34
48	Agronomutdanning også for hestefag og skogfag	35
49	Innvandring og Integrering.....	36
50	Norge må ta større ansvar i flyktningkrisen	36
51	En vellykket integrering oppnås best med lokalt engasjement	37
52	Norges flyktningpolitikk må endres!.....	38
53	Flyktningpolitikk med menneskeverdet i Sentrum	40
54	Inkludere og integrere- en ansvarlig integreringspolitikk	42
55	Senterpartiet – romslig i vår samtid, stabilt for vår framtid	43
56	Justis	44
57	Vi må ansette flere politifolk og de må få jobbe med det de kan!.....	44
58	Ja til førebygging og nærpoliti.....	45
59	Utenriks / forsvar	46
60	Norske soldater ut av Jordan og Syria.....	46
61	Ein framtidsretta forsvars- og tryggingpolitikk.....	47
62	Senterpartiet vil styrke folkeforsvaret!	48
63	Opprett en egen utdanning for heimevernets behov	49
64	Valgseier 2017	49
65		
66		

67 Lokaldemokrati – desentralisering - kommuner

68

69 By og land i samme spenn - god distriktpolitikk er god bypolitikk

70

71 Forslagsstiller: Hedmark

72

73 Senterpartiet ser med stor bekymring på sittende regjerings ønske og drivkraft til å sentralisere
74 Norge. Spesielt rammes vårt fylke hardt med tanke på politireform, kommunereform, sykehusreform
75 og prioritering av samferdselssatsinger for folk som bor sentralt.

76 Økt sentralisering og stor befolkningsvekst i de største byene fører til utfordringer når det gjelder bo
77 og levevilkår. Vi ser blant annet eskalerende boligpriser, særlig i Oslo hvor de har steget med 22 %
78 siste år, noe som fører til at mange unge aldri vil kunne kjøpe sin egen bolig. Det er også press på
79 veinett og kollektivtransport som skaper store miljømessige og økonomiske utfordringer. Utbygging
80 av skoler-, barnehager, helse- og eldreinstitusjoner er også presset.

81 Senterpartiet ber Stortinget ta ansvar og sikre vekst, utvikling, helsetjenester, god skole, trygge veier,
82 fiber og andre tjenester i hele Hedmark og i hele landet. Dette danner grunnlaget for gode bo og
83 oppvekstmiljø uansett hvor du bor. Et godt og sterkt Senterparti vil være en garantist for dette.

84 Hedmark Senterparti vil ha:

85

- 86 • En aktiv distriktpolitikk som stimulerer til næringsutvikling.
- 87 • Sterkere offentlig styrt bypolitikk
- 88 • Nye statlige arbeidsplasser etableres utenfor de største byene.
- 89 • Gjennomgang av statlige arbeidsplasser lokalisert i pressområder - med påfølgende
90 mulighetsanalyse for utflytting av disse.
- 91 • Styrking av by- og bydelssentra med vekt på lokalsamfunnsutvikling - lokal handel,
92 kulturinstitusjoner og sosiale møteplasser
- 93 • Aktiv politikk for å utjevne sosialøkonomiske ulikheter mellom bydeler
- 94 • Sterkere satsing på kollektivtransport og infrastruktur for å redusere støy og
95 miljøforurensning.

96

97

98 Stopp veksten i statsbyråkratiet

99

100 Forslagsstiller: Sør-Trøndelag

101

102 Senterpartiet vil at «Ta hele Norge i bruk» må gjelde som rettesnor også for statlig forvaltning.

103 Den blå-blå regjeringa bruker behov for en effektiv offentlig sektor som argument for sterk
104 sentraliseringen og byråkratiseringen av samfunnet. Senterpartiet mener at effekten er den stikk
105 motsatte. Når byråkratiet eser opp trekkes kompetent arbeidskraft til storbyene i konkurranse med
106 produserende næringer utenfor storbyene. Landbruk, fiske, industri, akvakultur, skogbruk,
107 energiproduksjon, olje og gassutvinning og naturbasert turisme er eksempler på viktige næringer
108 som alle befinner seg utenfor storbyene og trenger kompetanse.

109 Landets forvaltning må ha høy tillit i hele befolkningen. Et stort og sentralisert hovedstadsbyråkrati
110 risikere å miste kontakt og omsorg for distriktsnæringene og distriktsbefolkningen. Om avstanden

111 mellom folk og forvaltning øker, svekkes den sterke tillitsbasen som nordmenn har til eget styrings-
112 system. Oslo er hele befolkningens hovedstad, men det er en feilslutning at alle statlige
113 forvaltningsoppgaver trenger å ligge i hovedstaden. God kontakt med befolkningen er vel så viktig
114 som god kontakt med sentrale myndigheter.

115 Senterpartiet vil sette i gang et arbeid for å vurdere hvilke statlige institusjoner:

- 116 • Som har oppgaver som kan flyttes til regionalt eller kommunalt forvaltningsnivå
- 117 • Som har oppgaver som kan fordeles til andre offentlige, ideelle eller private institusjoner
- 118 • Som kan re-lokaliseres til distrikts-Norge.
- 119 • Som kan oppløses og legges ned

120

121 Hensikten er å redusere statens relative andel av sysselsettingen, øke antallet
122 kompetansearbeidsplasser i distriktene og bedre kontakten mellom folk og forvaltning.

123

124

125 Deltakende byutvikling: Et Oslo for alle

126

127 Forslagstiller: Oslo

128

129 Oslo vokser, og det er behov of flere boliger i gode by- og bomiljø. Mens tomter for 16 000 boliger
130 ligger klare uten at en spade er stukket i jorda¹, opplever beboere på Grefsen, Smestad, og andre
131 steder at planlagt utbygging og fortetting truer med å rasere deres nabolag og bomiljø.

132 Oslo skal vokse, men det er ikke likegyldig hvordan Oslo vokser. Beslutninger som tas nå vil forme
133 byen for flere generasjoner fremover. Over halvparten av verdens befolkning bor i byer, og i 2050 er
134 det beregnet at andelen har økt til 75%. God byutvikling er derfor viktigere enn noen gang.

135 Under FN-konferansen «Habitat III» i september 2016 forpliktet Norge seg til å fremme inkluderende,
136 bærekraftige byer, som skal motvirke sosiale skiller og fremme bedre klima og miljø. Oslo Senterparti
137 vil at Oslo skal bli en foregangsby for grønn og deltakende byutvikling.

138 Dagens metoder for å involvere Oslos innbyggere i byplanlegging er utilstrekkelige. Den enkelte bydel
139 og berørte nabolag må få mer innflytelse på utforming av byrom, bolig- og næringsutvikling. En
140 metode for å dette er holde plansmier med deltakelse fra den som berøres av en planlagt utbygging.

141 Oslo Senterparti krever at berørte beboere i større grad får delta i beslutninger om utvikling av sitt
142 nabolag. Det skal ikke være utbyggerne som bestemmer hvordan byen skal bli, ut fra et ønske om å
143 tjene mest mulig penger. Beboeres ønsker må gis større vekt i utforming av nye byområder slik at
144 Oslo blir en inkluderende og grønn by også for kommende generasjoner.

145

¹ http://www.aftenposten.no/osloby/Her-er-15810-boliger-Oslo-fortsatt-venter-pa-605107b.html?spid_rel=2

146 **Næringspolitikk**

147
148

149 **Fiskeriene – en nøkkelnæring langs kysten**

150

151 Forslagstiller: Møre og Romsdal

152

153 Senterpartiet vil ikkje at fisken skal på børs!

154 Deltakarlova skal sikre at vår felles ressurs, fisken i havet, vert

155 forvalta av aktive fiskarar. Dette er det viktigaste instrumentet vi har

156 for å sikre at verdiane frå fiskeria kjem distrikta til gode. Ei

157 oppmjuking av denne lova kan få katastrofale følger for kysten vår.

158 Stadig større verdier vert samla på færre hender. Det er ikkje framtidsretta å legge til rette for eit

159 system som opnar for gigantrederi eigd av investorar, med fiskaren som leigending.

160

161 Undertekst:

162 «Deltakerloven §6 stiller krav om at man må ha drevet ervervsmessig fiske eller fangst på eller med

163 norsk fartøy i minst tre av de siste fem årene, og fortsatt være knyttet til fiske- og fangststyrket, for å

164 få

165 ervervstillatelse og dermed kunne eie fartøy som skal nyttas til ervervsmessig fiske eller fangst. Dette

166 omtales som aktivitetskravet.»

167

168

169 **Nei til utflagging av IT-arbeidsplasser**

170

171 Forslagstiller: Oslo

172

173 Oslo Senterparti går mot utflagging av drift og utvikling av sentrale IT-systemer til utlandet.

174 Sentrale norske helse- og betalingstjenester kan bli flagget ut til utlandet. Dette er betenkelig av flere

175 grunner.

176 Personvern er viktig, og sensitive data om innbyggernes helse og finansielle forhold bør holdes under

177 innenlands kontroll. Det finnes eksempler på at uansvarlig driftspersonell har tatt seg inn i deler av

178 datasystemer der de ikke skulle være og forårsaket skade, og når disse er utenfor landets grenser

179 betyr mindre kontroll. Det kan også ofte være uklart hvor godt beskyttet slik informasjon er mot

180 utenlandske ressurssterke organisasjoner som ønsker å utnytte den. Kunnskap om drift og utvikling

181 av systemer som er viktige for innbyggernes helse er også mulige konkurransefortrinn for den norske

182 IT-bransjen, siden vi har et av de mest velutviklede velferdssamfunnene i verden.

183 IT-bransjen er en viktig bransje som kan bidra til omstilling av Norge, og det er feil å sende potensielt

184 viktige deler av næringen ut av landet.

185 **Kommunenes andel av verdiskapingen i havbruksnæringen.**

186

187 Forslagstiller: Nordland

188

189 I juni 2015 vedtok Stortinget at kommunene nå endelig skulle få sin rettmessige del av
190 verdiskapingen som havbruksnæringen genererer i kommunene langs norskekysten. Det ble da
191 vedtatt at vederlaget som næringen betaler for nye konsesjoner og øvrig vekst i næringen skulle gå
192 inn i et fond og derfra fordeles til oppdrettskommunene etter visse kriterier.

193 Denne ordningen baserer seg på vekst i produksjonen. Nå har imidlertid veksten i næringen stoppet
194 opp og nå føler oppdrettskommunene seg ført bak lyset. Næringen tjener penger som aldri før, -
195 mens kommunene som huser denne næringen i mange tilfeller er fattige distriktskommuner som
196 sitter og må ta ned tjenestetilbudet til de som jobber i næringen og skaper verdiene.

197 Dette kan ikke fortsette lenger. Nå må det omgående etableres en ordning som gir kommunene en
198 kompensasjon på bakgrunn av den produksjonen som allerede foregår i våre fjorder og havområder i
199 dag. Slike ordninger er for lenge siden etablert i andre land med lakseoppdrett, for eksempel
200 Skottland og Canada.

201 Det er stor fortjeneste i næringen, og det vil derfor være rett og rimelig at kommunene nå får en leie
202 for sin sjøallmenning på for eksempel en krone pr. produsert kilo laks eller en prosentvis del av det
203 årlige overskuddet i bedriftene.

204

205 **Ny landbruksmelding angriper distrikts-jordbruket**

206

207 Forslagstiller: Nordland

208

209 Regjeringas forslag til ny landbruksmelding stiller krav om en enklere og mer kostnadseffektiv
210 matproduksjon som ikke kan forenes med en allsidig og trygg matproduksjon over hele landet.

211 Landbruksmeldinga angriper viktige landbrukspolitiske verktøy i den norske landbruksmodellen som
212 bygger opp om distrikts-jordbruk og rekruttering, som f.eks. målprissystemet på gris, tilskudd til ferie
213 og fritid, tidligpensjon for bønder og dagens kanaliseringpolitikk.

214 Senterpartiet mener en ny landbruksmelding må legge vekt på matsikkerhet, landbruk over hele
215 landet, økt verdiskaping og en bærekraftig matproduksjon. Da må virkemidler som sikrer en
216 desentralisert produksjon sikres.

217 Senterpartiet mener også det er viktig å beholde sjølforsyningsgraden og dermed øke
218 matproduksjonen basert på norske ressurser. Norsk landbruk skal produsere klimasmart og trygg
219 mat, og sikre god dyrevelferd.

220 Senterpartiet mener det er viktig å slå ring om den norske landbruksmodellen for å beholde en
221 allsidig bruksstruktur og produksjon over hele landet.

222 Dette betyr: Et sterkt importvern, samvirkebaserte markedsordninger, årlige jordbruksforhandlinger
223 og sterke juridiske virkemidler som styrker den sjøleiende bonde!

224 Senterpartiet mener at det trengs store endringer i meldinga før den kan aksepteres.

225 **Økt matproduksjon krever et sterkere jordvern!**

226

227 Forslagstiller: Hedmark

228

229 Senterpartiet krever at jordvern vektlegges tungt i alle planprosesser og at Regjeringen sørger for at
230 Staten tar ansvaret for at det årlige areal som omdisponeres er under 4.000 dekar.

231 Senterpartiet krever en mer offensiv holdning fra Regjering og planmyndigheter for å begrense tapet
232 av matjord. Vi forventer at det settes politisk press på verdivurdering av matjorda i samfunns- og
233 sikkerhetsøyemed. Arbeidet med å gi matjorda et sterkere juridisk vern må fortsette.

234 Matjorda er grunnlaget for all matproduksjon. I Norge er kun 3 % av arealet dyrket mark, og av det
235 dyrkede arealet er kun 1/3 egnet til korndyrking.

236 Norge har en lav sjølforsyningsgrad av mat. Bare 4 av 10 måltider som den vanlige nordmann spiser,
237 er produsert i Norge. Verdens befolkning øker og trenger mer mat. Det betyr at alle land må sørge
238 for høyest mulig sjølforsyning utfra sine klimatiske og topografiske forhold. Stortinget har vedtatt mål
239 om at matproduksjonen skal økes i takt med befolkningsutviklingen. Det vil si at matproduksjonen
240 må øke med 1 prosent pr år. For å kunne nå et slikt mål må vi i det minste ta vare på den dyrkede
241 marka vi har.

242 Det var et skritt i riktig retning at Stortinget høsten 2015 vedtok å stramme inn det nasjonale
243 jordvernålet fra årlig omdisponering av maks. 6.000 dekar dyrka jord til maks. 4.000 dekar innen
244 2020. Regjeringen ble bedt av Stortinget om å følge opp med ulike tiltak i en jordvernstrategi. Så
245 langt har vi hørt lite fra Regjeringen om dette, bortsett fra en anmodning fra landbruksministeren om
246 å følge opp lokalt og regionalt. Dette er for svakt.

247 Husk! En kvadratmeter god jord gir over en halv kilo mathvete. Det gir nok mjøl til ett brød – i all
248 framtid!

249

250

251 **Senterpartiet vil ikkje at fisken skal på børs!**

252

253 Forslagsstiller: Møre og Romsdal

254

255 Deltakarlova skal sikre at vår felles ressurs, fisken i havet, vert forvalta av aktive fiskarar. Dette er det
256 viktigaste instrumentet vi har for å sikre at verdiane frå fiskeria kjem distrikta til gode. Ei oppmjuking
257 av denne lova kan få katastrofale følger for kysten vår. Stadig større verdiar vert samla på færre
258 hender. Det er ikkje framtidretta å legge til rette for eit system som opnar for gigant-rederi eigd av
259 investorar, med fiskaren som leiglending.

260

261 Undertekst:

262 «Deltakerloven §6 stiller krav om at man må ha drevet ervervsmessig fiske eller fangst på eller med
263 norsk fartøy i minst tre av de siste fem årene, og fortsatt være knyttet til fiske- og fangststyrket, for å få
264 ervervstillatelse og dermed kunne eie fartøy som skal nyttes til ervervsmessig fiske eller fangst. Dette
265 omtales som aktivitetskravet.»

266

267

268

269

270 **Jordbruksmelding på feil kurs**

271

272 Forslagstiller: Nord- og Sør-Trøndelag

273

274 Landbruksnæringa har sterke politisk vedtatte reguleringsmekanismer. Den norske
275 «landbruksmodellen» formaliserer samarbeidet mellom landbruket og staten om å nå målene
276 Stortinget til enhver tid setter for landbrukspolitikken. Landbruksmodellen inneholder fire viktige
277 verktøy for å opprettholde og utvikle norsk matproduksjon i hele landet. Importvern,
278 jordbruksavtalen, eiendomspolitikk og markedsordningene.

279

280 Den 9. desember la Høyre/Frp-regjeringa fram «Melding til Stortinget om endringer i jordbruks-
281 politikken (meld. St.11 (2016-2017))» som utfordrer denne landbruksmodellen. Med et sterkere
282 fokus på et kostnadseffektivt landbruk, svekkelse av markedsordningene og velferdsordninger
283 angriper regjeringa selve grunnlaget for et levende landbruk over hele landet.

284

285 Senterpartiet mener den ensidige målsettingen om kostnadseffektiv matproduksjon som regjeringa
286 legger opp til vil medføre en sentralisering av norsk matproduksjon fra distriktene til de beste
287 jordbruksarealene, som gjerne ligger i befolkningsrike områder og i nærheten av
288 produksjonsanleggene. Konsekvensene vil bli redusert norsk matproduksjon og redusert
289 sjølforsyningsgrad

290

291 Det Frp-styrte landbruksdepartementet har siden 2013 gjentatte ganger forsøkt å dreie
292 landbrukspolitikken i en retning som det ikke er grunnlag for i Stortinget. Den framlagte
293 jordbruksmeldinga tyder på at Høyre/Frp-regjeringa nå forsøker seg på en «omkamp» om hvordan
294 landbruksnæringa skal styres og utvikles i åra framover.

295

296 Senterpartiet mener Norge trenger andre virkemidler for vekst og utvikling av landbruket enn det
297 regjeringa foreslår, og inn mot Stortingets behandling av jordbruksmeldinga våren 2017 vektlegger
298 derfor Senterpartiet følgende momenter:

299

- 300 - Den norske landbruksmodellen må fortsatt stå ved lag, herunder egne
301 jordbruksforhandlinger. Dagens markedsordninger og et sterkt importvern bidrar sammen
302 med gjeldende eiendomspolitikk til levende distrikter med aktiv verdiskaping.
- 303 - Landbrukspolitikken kan ikke løsrives fra distriktspolitikken. Distrikts- og
304 strukturvirkemidlene må styrkes for å demme opp mot økt sentralisering av matproduksjon
305 og redusert verdiskaping i distriktene.
- 306 - Virkemidlene knyttet til mattrygghet, dyrehelse og dyrevelferd må ikke svekkes.
- 307 - Det skal praktiseres et strengt jordvern.
- 308 - Yrkesutøverne i landbruket skal oppnå ei årsverksinntekt og ei inntektsutvikling på linje med
309 andre yrkesgrupper i samfunnet.
- 310 - Gode velferdsordninger er viktig for å sikre god rekruttering til landbruket. Ordningene med
311 tilskudd til avløsning ved ferie og fritid, og tidligpensjon må derfor opprettholdes.
- 312 - Stimulere til rekruttering til landbruket gjennom gode investeringsordninger ved
313 generasjonsskifte, og relevante utdanningsmuligheter.
- 314 - Dagens ordning med melkeregioner skal videreføres, herunder for omsetning av
315 melkekvoter.
- 316 - Landbruket må bidra til et bedre klima ved å kutte egne klimagassutslipp, god agronomi, øke
317 bindingen av CO₂ og produsere fornybar energi. Et viktig klimagrep er å etablere landbrukets
318 egen klimarådgivning. Det skal også brukes økonomiske virkemidler for å få gjennomført
319 klimatiltak i landbruket.

320 - Økologisk landbruk har et betydelig markedspotensiale. Målet om at 15% av jordbruksarealet
321 bør drives økologisk, bør opprettholdes.

322

323 En selvforsyningsgrad på minimum 50% basert på egne ressurser må være en målsetting.

324

325

326 **Energi, klima og miljø**

327

328 **Behold mer av verdiskapningen fra kraftsystemet lokalt!**

329

330 Forslagstiller: Buskerud

331

332 Norge har i dag et godt fungerende kraftsystem med høy leveringssikkerhet og god kvalitet.

333 Produksjonsanlegg, overføringslinjer og andre høyspenningsinstallasjoner legger beslag på areal i

334 kommunene noe som kompenseres for ved eiendomsskatt.

335 Den beregnede markedsverdien av kraftinstallasjonene er redusert med 54Mrd kroner fra 2016-

336 2017. Dette reflekterer ikke reelle markedsverdier, men skyldes at Finansdepartementet har unnlatt

337 å justere kapitaliseringsrenten i beregningsgrunnlaget i tråd med renteutviklingen – og da særlig med

338 tanke på fallet i markedsrenten. Det lave rentenivået over flere år må gjenspeiles i

339 kapitaliseringsrenten, slik at eiendomsskatten fortsatt bygger på reelle markedsverdier.

340 Buskerud Senterparti krever at Stortingets vedtak fra 2012 følges opp ved en årlig fastsettelse av

341 kapitaliseringsrenten i forbindelse med de årlige budsjettprosessene, og at beregningsmetoden må

342 baseres på faglige kriterier.

343 Overføring av elektrisk kraft er en monopolvirksomhet. Små, mellomstore og større selskap drives

344 med høy effektivitet og god beredskap. Innføring av krav om funksjonelt skille for alle selskaper

345 uavhengig av størrelse, skaper store ekstrautgifter som hverken gir billigere nettleie for forbrukeren

346 eller friske midler til kompetente medarbeidere i disse selskapene. Dette, i tillegg til kravet om

347 selskapsmessig skille som er byråkratiserende, dog ikke så kostnadsdrivende, er ikke hensiktsmessig,

348 og regelverket er strengere enn i resten av Europa.

349 Energibransjens utfordringer er store og komplekse, og det er et stort investeringsbehov særlig innen

350 sentralnettet og i bynære strøk. Kravet til selskaps- og funksjonsmessig skille løser ikke disse

351 utfordringene. Buskerud Senterparti vil gi fritak for dette kravet for selskap som har under 30000

352 nettkunder.

353

354 **Uttak av skadedyr er ikke jakt**

355

356 Forslagstiller: Sør-Trøndelag

357

358 Fylkesmann og direktorat gir i dag fellingstillatelse på skadegjørere etter en grundig

359 vurdering. Regionale og kommunale jaktlag som får oppdraget, må da forholde seg til forskrift om

360 jakt. Det er ikke lov til å bruke løs, på drevet- halsende hund, og ikke bruke droner og varmesøkende

361 kamra.

362 Vi ser at når det er vilje til å få tak i rovdyr, så går det fort og greit. Det siste eksemplet er når det ble

363 bestemt at ulv skulle merkes. Da ble det satt inn ressurser og jobben ble raskt utført.

364 Senterpartiet krever at det blir utarbeidet en egen forskrift for uttak av skadegjørere, slik at når det

365 er gjort et vedtak om uttak, så må det utføres på en effektiv måte.

366

367 **Erstatt soneforvaltninga med en solidarisk og effektiv rovviltforvaltning**

368

369 Soneforvaltning er et eksperiment som ikke fungerer etter hensikten, ikke har grunnlag i
370 internasjonal lovgivning og samtidig ignorerer en rekke interesse- og trivselshensyn .

371 Noen få kommuner langs svenskegrensa har hovedansvar for forvaltning av alle de store rovdyra.
372 Disse kommunene er tvunget til å ta et uforholdsmessig stort ansvar for den nasjonale
373 rovdyrforvaltninga.

374 Rovdyrbelastningen oppleves ikke demokratisk for de som tar belastningen og bør fordeles på hele
375 landet.

376 Dagens soneforvaltning fungerer ikke etter hensikten og bidrar til at ulveforvaltningen mangler
377 legitimitet. Ulv og andre rovdyr beveger seg uavhengig av sonegrenser og resultatet er selvsagt
378 konflikter innafor og utafor sona. Dette skaper store frustrasjoner samt underbygger konflikten
379 by/land.

380 Innafor ulvesona er rettigheter knyttet til næringsutøvelse gjennom beite og jakt samt rekreasjon
381 sterkt begrenset eller reelt sett tapt. Trivsel, bolyst og livskvalitet reduseres når manglende trygghet
382 gjør at befolkningen ikke lenger kan benytte skog og utmark slik det er lange tradisjoner for.
383 Begrensninger i livsutfoldelse og næring oppleves som et overgrep fra storsamfunnet.

384 Sonepolitikken må derfor erstattes med en effektiv og aktiv rovviltforvaltning.

385

386

387 **Grøne arbeidsplassar i Hordaland**

388

389 Forslagstiller: Hordaland

390 Hordaland har god tilgang på rein fornybar energi. Det må vi utnytte for å skape framtidens grønne
391 arbeidsplassar i industrien, og gjennom anna utnytting av denne evigvarande ressursen.

392 Investeringane i hydrogenanlegget til Tizir i Tyssedal opnar for viktig og grensesprengande grøn
393 utvikling med framtidens energiberar. Hordaland Senterparti er oppteken av å utvikle mulegheitene
394 dette gir fullt ut for å skape nye grønne arbeidsplassar både i Tyssedal og elles i fylket.

395 Etter siste kraft- og kraftlinjeutbygging er det også god tilgang på elektrisk kraft på Mongstad og me
396 meiner at denne burde utnyttast til å teste ut produksjon av energikrevjande og grønne produkt, til
397 dømes hydrogen. Dette kan då i framtida føre til ei større utbygging og produksjon. TCM-senteret på
398 Mongstad er verdslaiande i uttesting av fangst og lagring av CO2. Mongstad har CO2-
399 bio(algepiloten), som testar ut algeproduksjon som grunnlag for fiskefôr.

400 Mongstad er i sum ein ideell plass for å forska ut og starta storskalaproduksjon av nye, grønne
401 løysingar. Der er kompetansen, arealet, krafta og eventuelle framtidige forbrukarar i form av
402 raffineriet og skip.

403 Hordaland Senterparti vil:

- 404
- 405
- 406
- 407
- 408
- 409
- 410
- At det skal byggjast eit testanlegg for produksjon av hydrogen på Mongstad, som seinare kan skalerast opp.
 - At hydrogenproduksjonen skal skje parallelt med eit auka miljøfokus på Mongstad generelt med Co2-fangst og utvikling av nye produkt basert på den tilgjengelege energien og CO2-en på Mongstad.
 - At investeringane i hydrogenanlegget til Tizir i Tyssedal vert utnytta fullt ut for å skape grønne arbeidsplassar og nye næringsutvikling både i Tyssedal og elles i fylket.

411 **Grønn kløver**

412

413 Forslagstiller: Senterungdommen

414

415 Senterpartiet skal stå for en politikk som er økonomisk og økologisk forsvarlig. Norge trenger en
416 økonomisk politikk, som tar hensyn til hva naturen kan tåle og som bidrar til å begrense
417 klimaendringene, samtidig som vi skaper næring som bidrar positivt til dette. Vi er inne i
418 bioøkonomiens paradigmeskifte, et skifte som vil øke verdiene av primærressursene.

419

420 Senterpartiet ønsker å legge til rette for dette skiftet og for gode konkurransevilkår for de fornybare
421 næringene, gjennom et insentivsystem som gjør det lettere å velge og satse på fornybare næringer.
422 Samtidig vil vi ta bort særordningene for petroleumsindustrien. Vi vet at det er økologisk uforsvarlig å
423 ha en langsiktig plan om fortsatt forbrenning av fossil energi. Samtidig er det økonomisk uforsvarlig å
424 slutte med oljeboring over natta. For å imøtekomme begge deler, ønsker vi å slutte å leite etter ny
425 olje, da det er under denne aktiviteten den norske skattebetaleren tar mest risiko. Samtidig som
426 næringslivet får god tid til å omstille seg.

427

428 Bruken av og forvaltningen av naturressursene må være helhetlig og langsiktig. Vi har et ansvar for å
429 dekke samfunnets energibehov, og dette må skje på en bærekraftig måte. Senterpartiet vil stimulere
430 til vekst i næringer med langsiktig positiv effekt både på økologi og økonomi, som også gir muligheter
431 for nye arbeidsplasser og teknologisk innovasjon.

432

433 For at det norske næringslivet skal vendes i grønn retning, må vi ha et skatte- og avgiftssystem som
434 legger til rette for det. I Norge har vi store naturressurser og store human- og kapitalressurser som,
435 hvis de brukes riktig kan være med å gjøre Norges til verdens fremste på bærekraftige løsninger, og
436 et konkurransedyktig næringsliv på verdensmarkedet.

437

438 Overgang fra fossile til grønne energikilder er et skifte som er helt nødvendig for å begrense
439 omfanget av de menneskeskapte klimaendringene. Fornybare energikilder som sol, vind og bølger
440 må utnyttes bedre, og det må gjennom insentiver og avgifter legges til rette for at denne energien
441 blir utviklet og lønner seg.

442

443 Fallet i oljepriser har gjort fossile løsninger billigere. For å få til et grønt skifte må prisen på svart
444 karbon opp. Det er på høy tid å sette en omfattende avgift på fossil CO2.

445

446 Norge må bruke vår markedsrett gjennom Statens Pensjonsfond Utland(SPU) til å investere i
447 klimavennlige løsninger, og trekke oss ut av fossile markeder, og slik bidra til det grønne skiftet også i
448 internasjonale markeder.

449

450 Våre prinsipper for overgang fra oljeøkonomi til bioøkonomi:

451 Forurensere skal betale

452 Det vi vil ha mindre av skattes mer, det vi vil ha mer av skattes mindre

453 Offentlige anskaffelser skal være grønne

454 Synliggjøre skogen som det viktigste redskap for karbonfangst og lagring.

455 Livssyklusperspektivet skal legges til grunn for offentlige anskaffelser og investeringer

456 Planlegging og investeringer skal ta utgangspunkt i målet om å bli et nullutslippssamfunn i 2050

457 **Transport og kommunikasjon**

458

459 **Taxi, overalt, alltid! - Nei til avvikling av løyveordningen**

460

461 Forslagstiller: Akershus

462

463 Mandag 6.februar kom rapporten fra finansdepartementets delingsøkonomiutvalg. Der foreslås det
464 blant annet å fjerne ordningen med løyvebevilgninger i drosjenæringen, altså; markedet skal overta
465 for dagens regulerte taxitransport.

466 Hensikten med forslaget er å etablere en sterkere konkurranse i næringen, og dermed presse prisene
467 ned. Senterpartiet mener det er betimelig å spørre: hva er det som skal forfektes, til fordel for
468 «marked og etterspørsel». Svaret synes å være krystallklart- fleksibilitet for mennesker som er
469 avhengig av ekstern transport for å delta i samfunnet og trygge arbeidsvilkår for alle som, i dag,
470 livnærer seg som drosjesjåfører.

471 Dagens løyvesystem fungerer slik at fylkeskommunen utlyser og innvilger løyver etter behov til
472 sjåfører som ønsker å drive taxi-virksomhet. Når søknad om løyve innvilges får sjåføren et
473 sikkerhetsnett for inntekt, gjennom prisutjamning. Det sikrer to ting: en forutsigbar arbeidsplass med
474 forutsigbare inntekter for dem som bedriver taxi-virksomhet og det sikrer kundene innenfor det gitte
475 området friheten til å få tak i taxi til enhver tid. Taxiløyve gir mulighet for levedyktig inntekt og plikt
476 til beredskap. Taxiløyve gir frihet, fleksibilitet og trygghet for dem som er avhengig av drosje.

477 Senterpartiet mener det er avgjørende at alle aktører innenfor et marked operer etter samme
478 ramme- og konkurransevilkår. Det er også utgangspunktet til delingsøkonomiutvalget, som med sin
479 rapport forsøker å imøtekomme konkurranseutfordringene drosjenæringen har møtt med den stadig
480 voksende «delingsøkonomien». Vi mener at å legge standarden for drosjetransport på det laveste
481 nivået pr.dags dato er en feil måte å nå målet.

482 Det er forbedringspotensial i taxinæringen, som i de fleste næringer. Fremfor å forkaste
483 løyveordningen mener Senterpartiet at den nasjonale standarden for løyvebevilgning bør ettersees
484 og evalueres. Samtidig må taxi-sentralene få større grad av kontroll over ansettelses. Dette vil sikre
485 god kvalitet og gi rom for lavere kostnader.

486 Senterpartiet vil:

- 487 • At dagens løyveordning ikke skal svekkes, men ivaretas til det beste for næringa og
- 488 kundegruppa.
- 489 • At det fortsatt skal være døgnberedskap på drosjer i hele landet.
- 490 • Evaluere de nasjonale kravene for løyvebevilgning.
- 491 • Gi drosjesentralene større grad av kontroll over godkjenning av tilsetting

492 **Sats på tilbringertjenesten**

493

494 Forslagstiller: Sør- og Nord-Trøndelag

495

496 Senterpartiet vil innføre bruk av bestillingstransport i områder med lite eller ingen kollektivtransport.

497 Dette gjelder spesielt områder som har for lite kundegrunnlag for å opprettholde egne bussruter.

498 Den opprinnelige tanken bak denne ordningen er at innbyggerne i de aktuelle områdene skal tilbys

499 taxi med buss- takst. Dette finner vi i noen av landets fylker, mens noen fylker har avvirket

500 ordningen.

501 Senterpartiet vil styrke eksisterende kollektivtilbud ved å innføre tilbringertjeneste som

502 bestillingstransport i hele landet. Vi mener at dette er et viktig tiltak for ungdom, eldre og andre som

503 bor i områder uten tilfredsstillende rutebusstilbud

504

505

506

507

508 **Krav til Nasjonal Transportplan 2018-2029!**

509

510 Forslagstiller: Ivar B. Prestbakmo, Troms

511

512 Til påske skal regjeringen legge fram sitt forslag til Nasjonal Transportplan 2018-2029, som så

513 behandles i Stortinget. Det er regjeringas siste mulighet til å vise at de ønsker å ta Nord-Norge og

514 distrikts-Norge utfordringer på alvor.

515 Senterpartiets Landsmøte viser til at verdien av norsk sjømateksport nådde 90 milliarder i 2016. Med

516 en fortsatt vekst er det avgjørende for landets utvikling, at infrastrukturen i hele landet gjør dette

517 mulig. Det handler om distriktspolitikk som er viktig for hele landet.

518 Senterpartiets Landsmøte forventer at regjeringen tar på alvor at etterslepet på fylkesvegene i landet

519 er på nærmere 80 milliarder i Norge. Transportetatene har i sitt NTP grunnlaget pekt på at det er

520 nødvendig med et nasjonalt etterslepsprogram for fylkesvegene. SP's Landsmøte mener at det i NTP

521 2018-2029 må fastlås at etterslepet på fylkesvegene skal løses innen 2029, på samme måte som for

522 riksveiene, og at nødvendige økonomiske ressurser avsettes i et slikt nasjonalt etterslepsprogram.

523 Senterpartiets Landsmøte viser til at skredsikringsbehovet bare i Nord-Norge er på 17 milliarder på

524 riks og fylkesveg, derav over 10 milliarder på fylkesveg. Landsmøtet forventer at regjeringen i

525 Nasjonal Transportplan 2018-2029 foreslår at det avsettes minimum 2 milliarder årlig til skredtiltak

526 langs riks og fylkesveg. Det handler om liv og helse, det handler om lokalsamfunnsutvikling og det

527 handler om mulighet for verdiskaping og næringsutvikling i hele landet. Senterpartiet Landsmøte

528 støtter dermed kravet fra Nasjonal rassikringsgruppe som representerer de 9 mest rasutsatte

529 Fylkeskommunene i landet.

530

531

532

533 **Kollektivknutepunkt og jordvern**

534

535 Forslagstiller: Akershus

536

537 Regional plan for areal og transport i Oslo og Akershus legger opp til utbygging nær kollektiv-

538 knutepunkter. I kommuner med jernbane og stoppesteder for tog defineres bare stoppesteder for

539 tog som kollektivknutepunkter. Utbygging skal foregå nær jernbanestasjonene.

540 Stasjonsbyene utviklet seg rundt jernbanens stoppesteder, ofte i rike jordbruksområder. Når

541 boligbygging fortsatt skal foregå nær trafikkknutepunkt kommer det ofte i konflikt med vernet av

542 dyrka jord nær disse stasjonsbyene.

543 Et eksempel som også er aktuelt mange andre steder i Akershus er at Kommunal- og

544 moderniseringsdepartementet ikke vil godkjenne prosjektert boligområde i Ås som ligger 1,5 - 2 km

545 fra jernbanestasjonen før dyrka mark nær sentrum er omdisponert og ferdig utbygd. Dette fører til et

546 sterkt utbyggingspress på sentrumsnære arealer av dyrka mark.

547 Akershus Senterparti mener at også bussforbindelser må anerkjennes som fullverdig

548 kollektivdekning. Dette gir større fleksibilitet i arealpolitikken. Det øker mulighetene for å bevare

549 dyrket og dyrkbar mark ved at skog og mindre produktive arealer brukes til boligformål.

550 I Akershus er det mange områder som egner seg godt for å bruke buss til jobb i Oslo. Dette tilbudet

551 kan utvikles videre, sannsynligvis også med hyppige bussforbindelser til de nærmeste

552 jernbanestasjonene.

553

554 **Senterpartiet vil ha en bredbåndsmilliard nå**

555

556 Forslagstiller: Oppland

557

558 Alle skal ha like muligheter uansett hvor i landet de bor. I dagens teknologisamfunn er folk avhengig
559 av godt bredbånd for å kunne leve og virke. God infrastruktur er en forutsetning for at ressurser i
560 hele landet skal tas i bruk. Begrepet den digitale allemannsretten må fylles med innhold.

561 Stadig flere trenger god internettilgang for å kunne utføre jobben sin, framveksten av ulike former
562 for velferdsteknologi er også eksempel på hvorfor flere må få tilgang på ordentlig bredbånd. I dag er
563 det uakseptable forskjeller i bredbåndskvaliteten mellom landsdelene, dette medfører at ikke alle
564 innbyggere får like muligheter til å utnytte fordelene teknologien bringer med seg. En oversikt fra SSB
565 viser at median-nedlastingshastigheten i Oppland ligger på 15,3 Mbit/s og i Hedmark på 15,5 Mbit/s.
566 Finnmark og Sogn og Fjordane ligger også lavt med henholdsvis 17,4 Mbit/s og 18,7 Mbit/s. I
567 Rogaland er medianhastigheten på hele 42,8 Mbit/s.

568 Deltidsinnbyggerne sin bruk av hytter og leiligheter øker i antall døgn/år. Mange ønsker å kunne
569 jobbe digitalt fra hytta, men opplever manglende bredbånd som en stor begrensning. Økt bruk av
570 fritidsbosteder vil øke kommunenes verdiskapning vesentlig. NKOM (Nasjonal
571 kommunikasjonsmyndighet) bør regne også legge disse brukerne til grunn.

572 For 2016 er den statlige andelen av støtte til bredbåndsutbygging på 138,7 millioner kroner, med et
573 slikt tempo tar det alt for lang tid å nå akseptabel bredbånddekning.

574 Senterpartiet mener det trengs et krafttak for å nå akseptabel bredbånddekning over hele landet,
575 og mener det bør bevilges en milliard kroner over statsbudsjettet for 2018 til utbygging av bredbånd

576

577 **Datasikkerhet i Norge**

578

579 Forslagsstiller: Senterkvinnene/Åse Lilleåsen

580

581 Mange norske bedrifter har i globaliseringens tegn outsourcet/utkontraktert tjenester til utenlandske
582 selskaper. Utkontraktingen gjelder ofte innen databransjen, der utenlandske IT-bedrifter tilbyr å ta
583 over deler av bedriftens IT-tjenester. Det er i dag vanlig at indiske eller kinesiske datafirma benyttes
584 av norske bedrifter, som oftest med hensikt å spare driftskostnader. Etter at de utenlandske ansatte
585 har fått en grundig opplæring i Norge blir en del av den norske bedriftens arbeidsoppgaver utført av
586 de utenlandske ansatte i deres hjemland. Det kan for eksempel dreie seg om utvikling av

587 datasystemer, drift av serverparker, konfigurasjon, overvåking og drift av datalinjer.

588 Utkontraktingen vil på sikt redusere antall ansatte som har inngående kjennskap til disse
589 fagområdene i Norge. Konsekvensen av at viktig datakompetanse og stillinger blir flyttet ut av Norge
590 og fører til oppsigelser av norske ansatte, kan være en alvorlig risiko for kontroll med drift og
591 vedlikeholdsoppgaver og for sikkerheten i norske bedrifter og institusjoner.

592 Et globalt problem er at datakriminaliteten øker, det skjer flere og flere datainnbrudd.

593 I fjor avslørte norske myndigheter mer enn 22 000 dataangrep mot norske bedrifter og offentlige
594 etater. NSM (Norsk sikkerhetsmyndighet) vil ikke si hvor mange av disse angrepene som var alvorlige,
595 nøyaktig hvem de var rettet mot eller hvor de kom fra, men «statlige aktører» fra fremmede land blir
596 hyppig nevnt. 5000 av angrepene i fjor var så alvorlige at de ble fulgt opp manuelt med analyse og
597 rettende tiltak. De mest alvorlige angrepene er spionasje mot statlige myndigheter og viktige norske
598 bedrifter.

599 Det ble nylig kjent at Norge i januar i år ble utsatt for et omfattende hackerangrep. Det var rettet mot
600 Utenriksdepartementet, Politiets sikkerhetstjeneste, Forsvaret, Arbeiderpartiet og flere andre
601 statlige aktører.

602

603 Cyberangrep er blitt kalt det perfekte våpenet. Det er vanskelig å spore, vanskelig å forutse, relativt
604 billig, og det er effektivt der det settes i kombinasjon med for eksempel påvirkningskampanjer.

605 Datainnbrudd innebærer en fare for at viktig informasjon blir stjålet, og i en tilspisset situasjon kan
606 slik tilgang oppnådd gjennom hacking, brukes til sabotasje.

607 Det norske myndigheter frykter aller mest er angrep rettet mot strøm- og telenettet. I 2014 ble
608 over 50 norske bedrifter rammet av et stort dataangrep mot olje- og energisektoren. Da ble en rekke
609 små og mellomstore bedrifter brukt som plattform for angrep mot viktig infrastruktur.

610

611 Senterpartiet mener

- 612 • Det må etableres en mer restriktiv holdning til utkontrakting av datatjenester
- 613 • At norske myndigheter må stille strenge krav til datasikkerhet i norske bedrifter og
614 institusjoner sensitive data må ikke utkontraktes.
- 615 • Norge må snarest få på plass et forsvar mot spionasje og angrep i det digitale rom.
- 616 • Det må etableres klare nasjonale sikkerhetsregler og kontrollrutiner innenfor datasikkerhet.
617 Norske selskaper må gjennom kontrollrutinene før norske datatjenester blir outsourset.

618 **Alle innbyggere skal ha bredbånds- og mobildekning**

619

620 Forslagstiller: Nord-Trøndelag

621

622

623 Teknologisk utvikling spiller en avgjørende rolle for vekst og velferd. Utviklingen av informasjons- og
624 kommunikasjonsteknologi har revolusjonert de fleste bransjer, og god tilgang til IKT har gjerne en
625 avgjørende betydning for produktivitet og lønnsomhet.

626 IKT er en vesentlig del av folks liv. Folk bruker stadig mer tid på internett og mobil, og de digitale
627 tjenestene vil kreve stadig større kapasitet.

628

629 For å kunne følge med på utviklingen må bredbånd med høy hastighet samt god mobildekning være
630 tilgjengelig for folk der de bor. Senterpartiet kaller dette den digitale allemannsretten.

631

632 Verdien av god tilgang til IKT er gjerne høyere i distriktene enn i de mest sentrale områdene fordi de
633 fysiske avstandene er større. I flere deler av landet er ikke slik nødvendig infrastruktur
634 tilgjengelig. Dette er til hinder for både bosetting og utvikling av næringsvirksomhet. Vi ser at
635 markedet alene ikke evner å levere digital infrastruktur til alle landets innbyggere, og derfor må man
636 fra politisk hold ta noen grep for at vi skal lykkes med dette. Nettsky-tjenester og maskin-til-maskin-
637 kommunikasjon, som ventes å bli en viktig vekstfaktor, krever stor nettkapasitet. I et distriktpolitisk
638 perspektiv er det derfor avgjørende med god internettilgang og mobildekning.

639

640 Bredbånd og mobildekning handler ikke først og fremst om underholdning og tidsfordriv, men utgjør
641 grunnmuren for innovasjon og verdiskaping i vår tid.

642 Senterpartiet vil derfor sette seg i førersetet når det gjelder å sikre god nett- og mobildekning der
643 folk bor.

644

645 Senterpartiet vil:

646

- 647 • Styrke bevilgningen til en tilskuddsordning for utbygging av bredbånd der kommersielle
648 aktører ikke ser det lønnsomt å bygge ut.
- 649 • Endre vektinga for tildeling av midler til bredbånd hos Nasjonal kommunikasjonsmyndighet
650 (NKOM), slik at betydning for lokal samfunnsutvikling, verdiskaping og attraktivitet for
651 innbyggere, næringsliv og besøkende blir prioritert høyere.
- 652 • Øke den totale potten som NKOM har å fordele til utbygging av digital infrastruktur.
- 653 • Kartlegge og forbedre svak mobildekning gjennom et klart krav til operatørene om å
654 prioritere å gi disse områdene tilfredsstillende dekning.

655

656 **Bygg Polarbanen - Nord-Norge-banen nå!**

657

658 Forslagsstiller: Jens-Olav Løvlid, Troms

659

660 I Nord-Norge har det vært et krav i over 100 år at det skulle bygges en jernbane som omfattet hele
661 Nord-Norge, fra nord til sør. Da første jernbanestrekning for personelltransport i Norge ble åpnet i
662 1854 mellom Oslo og Eidsvoll hadde allerede det vært en jernbane i drift i 19 år i Nord-Norge. I
663 perioden 1828 til 1835 anla Alten Copper Mines en jernbane for frakting av koppermalm i Kåfjord i
664 Alta fra koppergruvene og til utskipingshavna. DET var første jernbanen i Norge.

665 Og vi som kjemper for jernbane i Nord-Norge får slengt etter oss at det blir for dyrt og det er ikke
666 økonomisk forsvarlig. Vi bor for lite folk her. Rundt århundreskiftet 1800 – 1900 så ble malmbanen
667 mellom Kiruna og Viktoriahavn bygd. Senere ble Viktoriahavn omdøpt til Narvik. Og siden starten i
668 1903 har det vært en av få jernbanestrekninger i Norge som har gitt jevne overskudd til NSB.

669 Og da kommer vi til sakens kjerne; - første jernbanestrekning var i Nord-Norge og en av få
670 jernbanestrekninger som har gitt sikre overskudd hvert år ligger i Nord-Norge. Og allikevel klarer det
671 politiske maktapparatet å nekte utbygging av jernbane fra Fauske til Kirkenes! Samtidig planlegges
672 det en motorvei fra Stavanger til Trondheim med en estimert kostnad på ca 1 000 milliarder. Hvor er
673 logikken?

674 Jernbane i Nord-Norge var et krav allerede for over 100 år siden. Og Adolf Hitler planla under
675 felttoget og okkupasjonen av Norge Polarbanen til Kirkenes. Den ble også påbegynt og etter krigen så
676 ble deler av det som var påbegynt til jernbane nord om Fauske brukt som veitrase for daværende
677 Riksvei 50 – nåværende E6. Det står fortsatt halvferdige tunneler som ikke ble brukt til Riksvei 50.
678 Josef Stalin sin administrasjon og mange i den politiske ledelsen i Sovjetunionen planla under krigen
679 at etter krigen skulle det bygges en jernbane mellom Murmansk og Tromsø. Heldigvis falt både Hitler
680 og Stalin sine planer i grus, men norske regjeringer og Storting klarer ikke å se fordelene med å få til
681 en jernbanestrekning fra nord til sør. Det er en tragedie!

682 I dagens Co2 debatt så må en jernbanestrekning fra Kirkenes til Oslo som går på elektrisitet være
683 musikk i ørene til alle miljøforkjempere. I dag har et delvis elendig hovedveinett i Norge store
684 problemer med vogntog trafikken. Lastebiler, vogntog med hengere, semitrailere og modulvogntog i
685 stor fart kjører fra nord til sør, fra øst til vest, og det er daglige stygge ulykker med denne
686 transporten. Vi som kjører bil i snø og fakk, på blank is, og har vinterveier i ca 7 av årets måneder
687 kjører ofte med «hjertet i halsen» når vi møter flere vogntog dundrende etter hverandre i snøføyka.
688 Vi må ofte stoppe da det ikke er mulig å se noen verdens ting. Vogntog må vi ha for å få last ut til
689 forbrukersted samt å få eksportlast fra kysten inn til sentrale jernbanepunkter som tar containere på
690 tilpassede togvogner. Med jernbane kunne en stor del av dagens vogntogtransport forsvinne fra
691 hovedveiene og dyre utbygginger og vedlikehold av disse veier kunne gå til veier som trenges for
692 lokalt næringsliv ute på kysten. Videre så vil en elektrifisert jernbane mellom nord og sør kunne ta
693 vekk en stor del av persontransporten fra fly og dermed være med på å minske det totale Co2
694 utslippet.

695 Det er bare fordeler med en jernbaneutbygging i Nord-Norge. Norge har ikke råd til å la være denne
696 utbygginga! Bygg Nord-Norge banen NÅ!

697 **Arbeidsliv, velferd, bolig**

698

699 **Krafttak for et anstendig norsk arbeidsliv**

700

701 Forslagstiller: Oslo

702

703 Arbeidsmarkedet preges av mer makt til arbeidsgiverne og stadig økt press på arbeidstakere. Dette
704 er konsekvenser av endringer i arbeidsmiljøloven og arbeidsinnvandring fra EØS området.

705 Midlertidighet, bruk av bemanningsbyråer, lave lønninger og ugunstige arbeidstider preger flere
706 bransjer, også innen offentlig sektor.

707 Rapporten «Virksomheter av allmenngjøring av tariffavtaler»² viser at EU-utvidelsene siden 2004 har gitt
708 et tilbudssjokk i deler av det norske arbeidsmarkedet. Rapporten peker på at lønns- og prisdannelsen
709 samt arbeidsmarkedets virkemåte er endret. Produktivitetsveksten har også falt.

710 Byggebransjen er blant bransjene som har kommet lengst i den negative utviklingen. Utstrakt bruk av
711 underleverandører og utleiefirmaer gjør kontrollen med arbeidsvilkår krevende, og bransjen har fått
712 et dårlig rykte. Fafo³ har kartlagt arbeidskraften i byggenæringen i 2008 og 2014. Det sees
713 rekrutteringssvikt blant norsk ungdom tross sysselsettingsvekst i næringen. Av 11 prosent
714 sysselsettingsvekst i perioden sto arbeidsinnvandrere fra Øst-Europa for 79 prosent av veksten.

715 Et svekket arbeidsliv er negativt for hele samfunnet gjennom redusert lønnsvekst, sysselsetting og
716 produktivitetsutvikling. Det er også en risiko for betydelig sårbarhet ved en eventuell norsk
717 lavkonjunktur der arbeidsvilkårene i andre deler av Europa blir bedre enn i Norge.

718 Utfordringene knyttet til svekkelsen av arbeidstageres vilkår i arbeidslivet blir nå tydeligere for større
719 deler av samfunnet, også fagorganisasjonene og LO. LO-kongressen vedtok i 2013 at norske
720 tariffavtaler, arbeidslivslovgivning og ILO-konvensjoner skal ha forrang over EU-lover. EØS-avtalen må
721 erstattes av en ny avtale med EU som sikrer dette. Senterpartiet bør inngå et tydeligere samarbeid
722 med kreftene som motarbeider den negative utviklingen i norsk arbeidsliv.

723 Oslo Senterparti ber om økt innsats for et anstendig arbeidsliv ved å:

- 724 • Styrke arbeidsmiljøloven.
- 725 • Arbeide for å avvikle bruk av bemanningsbyråer i offentlig sektor.
- 726 • Kreve norske arbeidsvilkår for arbeidere fra EØS-land.
- 727 • EØS-avtalen må erstattes av en ny avtale med EU der EUs lover ikke lengre er overordnet
728 norske lover.

729

730

731

732

733

734

² Virkninger av allmenngjøring - PDF

³ <http://www.fafo.no/images/pub/2016/20601.pdf>

735 **Tiden er moden for en ny avtale med EU som sikrer den nordiske arbeidslivsmodellen**

736

737 Forslagstiller: Akershus

738

739 Storbritannia forbereder forhandlingene om et nytt samarbeid med EU. Statsminister Theresa May
740 har gjort det klart at landet ikke vil akseptere en modell som EØS-avtalen. Landet ønsker å forlate
741 EUs indre marked og framforhandle en handelsavtale som sikrer landets suverenitet.

742

743 Norge har lang tradisjon for samarbeid med Storbritannia, og Storbritannia var det land i verden som
744 Norge eksporterte mest til i 2016. Norge må umiddelbart starte arbeidet med å få på plass et nytt
745 handelssamarbeid med Storbritannia, og vi bør invitere britene inn i EFTA. Samtidig gir den nye
746 situasjonen oss en anledning til å få gjort noe med husmannsavtalen EØS. Når EØS-avtalen forkastes
747 av Storbritannia, mener Akershus Senterparti at den norske regjeringen må åpne for en total
748 gjennomgang av hva slags relasjon til EU som tjener Norge. Vi trenger en fordomsfri debatt om
749 alternativene.

750

751 Arbeidslivsområdet er et av feltene det haster med å løsrive fra dagens overstyring gjennom EØS.
752 EUs frie flyt gjør stor skade i regulerte arbeidsmarkeder som de nordiske. Våre nordiske naboland
753 opplever som Norge at fri flyt av arbeidskraft fører til press på lønninger og sosial dumping. Det
754 konkurreres på arbeidsmiljø, lønn og sikkerhet. EU-samarbeidet undergraver kollektivavtalenes
755 stilling. Der arbeidsmarkedet sør i EU bygger på lovfestede minstelønner, har de nordiske landene
756 bygget på kollektive tariffavtaler, og et sterkt partssamarbeid. Denne modellen møter ingen
757 forståelse i EU-systemet. Det haster med å redde den nordiske arbeidslivsmodellen.

758

759 Rapporten «Virkninger av allmenngjøring av tariffavtaler» viser at EU-utvidelsene siden 2004 har gitt
760 et tilbudssjokk i deler av det norske arbeidsmarkedet, og at arbeidsmarkedets virkemåte er endret.
761 Høyesterettsdommen i havnearbeidersaken og ESAs krav mot Norge i verftsaken har tydeliggjort
762 dette. Akershus Sp mener at EØS-avtalen må erstattes av en ny og bedre avtale med EU. Denne
763 avtalen må blant annet sikre at ILO-konvensjoner, norske tariffavtaler og norsk arbeidslivslovgivning
764 har forrang foran EU-lov.

765

766 Akershus Sp mener at

- 767 • -regjeringen må fremme norske interesser gjennom egne samtaler med Storbritannia om
768 handel og samarbeid, og ikke gjøre dette som del av EU-forhandlinger.
- 769 • -regjeringen må ta initiativ til at Storbritannia inviteres til på vende tilbake til EFTA når de
770 forlater EU.
- 771 • EØS-avtalen må erstattes av en handels- og samarbeidsavtale som bl.a. sikrer at ILO-
772 konvensjoner, norske tariffavtaler og norsk arbeidslivslovgivning har forrang foran EU-lov.

773

774

775 **Styrk fellesskapets offentlige tjenester og eierskap**

776

777 Forslagstiller: Oslo

778

779 Senterpartiet vil styrke fellesskapsløsningene. Vi vil sikre nasjonalt eierskap og stanse
780 velferdsprofitørene ved å rekommunalisere viktige offentlige tjenester.

781

782 Stadig flere av statens velferdstjenester er de senere år tatt over av kommersielle private aktører
783 f.eks. innen barnehagedrift, eldreomsorg, helsetjenester, asylmottak og avfallshåndtering. Offentlig
784 eierskap av naturressurser og infrastruktur trues av salg til private norske eller utenlandske aktører.
785 Forutsetningen for et sterkt velferdssamfunn er at befolkningen har tillit til forvaltningen av
786 fellesskapets kapital. Private aktørers hovedmotivasjon for å drive offentlige tjenester eller kjøpe
787 infrastruktur og eiendom er muligheten til profit. Oslo Senterparti krever at markedstankegangen
788 innen offentlig forvaltning stanses fordi:

789

790 1) Viktige samfunnsoppgaver må sikres kontinuerlig fornuftig drift og kompetanseutvikling gjennom
791 offentlig styring.

792 2) Kommerielle eiere skal forhindres fra å ta ut verdier av skattefinansiert velferd gjennom sosial
793 dumping og dårlige arbeidsvilkår for de ansatte eller mangelfulle tjenester. Folks skattevilje svekkes
794 dersom private eiere beriker seg på det offentliges midler.

795 3) Dagens anbudssystem risikerer å belønne useriøse aktører som underpriser tjenestene pga dårlige
796 arbeidsvilkår for de ansatte eller mangelfulle tjenester.

797 4) Byråkratiet som kreves for å håndtere anbudsrunder er omfattende. Kostnadene knyttet til
798 anbudsrunder må tas med i betraktning ved konkurranseutsetting av tjenester.

799 5) Nasjonalt eierskap av infrastruktur og naturressurser skal sikre fremtidige generasjoner muligheter
800 til å påvirke egen samfunnsutvikling og skape nye næringer og arbeidsplasser.

801

802

803

804 **Minstepensjonistene skal ikke tape kjøpekraft**

805

806 Forslagsstiller: Senterkvinnene

807 Senterkvinnene mener at Pensjonistforbundet må gis forhandlingsrett ved trygdeoppgjørene.

808 Senterkvinnene mener at måten pensjonene reguleres på, må endres slik at minstepensjonistene

809 sikres mot tap av kjøpekraft. Det må innføres en fattigdomsgaranti i reguleringen av pensjonene.

810 Av de 147 000 minstepensjonistene i 2015 var ni av ti kvinner. Av disse er om lag 50 000 enslige

811 minstepensjonister med en inntekt under EU's fattigdomsgrense. Det er både et viktig tiltak for å

812 sikre likestilling og for å motvirke fattigdom at denne gruppen ikke får enda dårligere råd.

813 Da Stortinget bestemte at pensjonistene skulle få mindre økning i utbetaling hvert år enn de

814 yrkesaktive, så de ikke at prisstigningen kunne bli større enn økningen i pensjon. Det ble i høst

815 nedsatt et utvalg av Arbeidsministeren i forbindelse med trygdeoppgjøret 2015 for å evaluere

816 pensjonsordningen og regulere den slik at det ikke ble nedgang i kjøpekraft.

817 Nå har dette blitt en klar realitet. Derfor må reguleringsmåten endres snarest.

818

819

820

821

822 **NAV: Lokalkontorene og ansettelsesgarantien må videreføres**

823

824 Forslagstiller: Aust-Agder

825

826 Stortinget har i behandling av Stortingsmelding 33 bedt om større myndighet og handlefrihet til NAV-
827 kontorene. Regjeringen mener løsningen på dette er å sentralisere lokalkontorene til få, større
828 kontor.

829 Senterpartiet mener større myndighet og handlefrihet til NAV-kontorene skapes best ved
830 samhandling og kompetanseutveksling mellom lokalkontorene, og ikke ved sammenslåing til store
831 enheter. Framtidens NAV-tjeneste må inneha et mer fleksibelt tiltakssystem enn i dag for å få flere
832 personer ut i arbeid. Lokalkontorenes kjennskap til det lokale utfordringsbildet, er helt avgjørende
833 for å lykkes med dette.

834 Stor avstand mellom NAV-kontor og bruker, vil også føre til en betydelig reduksjon av tjenestenivået
835 til de svakeste brukergruppene.

836 Senterpartiet er positive til å vurdere omorganisering av NAV, dersom utgangspunktet for arbeidet er
837 en videreføring av nåværende lokalkontorstruktur.

838 Dagens NAV-kontorer er organisert som et partnerskap mellom stat og kommune. Senterpartiet
839 mener den statlige bemanningsgarantien ved NAV-kontorene må videreføres, slik at man også i
840 framtiden har grunnlag for et likeverdig partnerskap mellom stat og kommune.

841 **Styrk fellesskapets offentlige tjenester og eierskap – velferdsprofitørenes tid er over!**

842

843 Forslagsstiller: Senterkvinnene

844

845 Senterpartiet vil styrke fellesskapsløsningene, og ønsker ikke en utvikling der en stadig større andel
846 av offentlige tjenester eies og drives av kommersielle konsern.

847 Vi vil sikre nasjonalt eierskap og stanse velferdsprofitørene ved å rekommunalisere viktige offentlige
848 tjenester.

849

850 Stadig flere av samfunnets velferdstjenester er i de senere år blitt tatt over av kommersielle private
851 aktører f.eks. innen barnehagedrift, eldreomsorg, barnevern, helsetjenester, asylmottak og
852 avfallshåndtering. Offentlig eierskap av naturressurser og infrastruktur trues av salg til private norske
853 eller utenlandske aktører.

854 Forutsetningen for et sterkt velferdssamfunn er at befolkningen har tillit til forvaltningen av
855 fellesskapets kapital. Private aktørers hovedmotivasjon for å drive offentlige tjenester eller kjøpe
856 infrastruktur og eiendom er muligheten til profitt. Senterpartiet støtter opp under ideell sektor, og
857 mener private ideelle drivere av barnehager, eldreomsorg, barnevernstilbud o.l. er gode og viktige
858 supplement til det offentlige tjenestetilbudet.

859 Viktige samfunnsoppgaver må sikres kontinuerlig fornuftig drift og kompetanseutvikling gjennom
860 offentlig styring. Kommersielle eiere må forhindres fra å ta ut verdier av skattefinansiert velferd
861 gjennom sosial dumping og dårlige arbeidsvilkår for de ansatte eller mangelfulle tjenester. Folks
862 skattevilje svekkes dersom private eiere beriker seg på det offentliges midler. Det er svært uheldig at
863 midler som bevilges til drift av fellesskapets velferdsgoder i stedet bidrar til å berike enkeltpersoner.

864 Dagens anbudssystem risikerer å belønne useriøse aktører som underpriser tjenestene pga dårlige
865 arbeidsvilkår for de ansatte eller mangelfulle tjenester.

866 Byråkratiet som kreves for å håndtere anbudsrunder er omfattende. Kostnadene knyttet til
867 anbudsrunder må tas med i betraktning ved konkurranseutsetting av tjenester.

868 Nasjonalt eierskap av infrastruktur og naturressurser skal sikre fremtidige generasjoner muligheter til
869 å påvirke egen samfunnsutvikling og skape nye næringer og arbeidsplasser.

870

871 **Spredd boligbygging må tillates**

872

873 Forslagstiller: Sør-Trøndelag

874

875 Et samlet Storting har i tydelige merknader understreket at Norge må opprettholde hovedtrekkene i
876 bosettingsmønsteret. Dette er en forutsetning for at vi kan utnytte de menneskelige og naturgitte
877 ressursene i hele landet og derigjennom sikre en størst mulig nasjonal verdiskaping, sikre likeverdige
878 levekår og gi alle reell frihet til å bosette seg der de vil, heter det i Stortingets merknader til distrikts-
879 og regionalmeldingen.

880 I mange kommuner er spredd boligbygging en forutsetning for vekst og bosetting i hele
881 kommunen. Senterpartiet mener fylkesmennene og Statens vegvesen bruker sin
882 innsigelsesmyndighet på en svært uheldig måte når de forsøker å nekte kommunene å sette av
883 arealer i grendene sine for å gi rom for nye etableringer til boliger og næringsliv.

884 Sør Trøndelag Senterparti mener Fylkesmannen i Sør-Trøndelag og Statens vegvesen burde ha
885 merket seg Stortingets signal når de behandlet Selbu kommunes arealplan. Selbu har utarbeidet en
886 kommuneplan for å utvikle hele kommunen gjennom å legge til rette for ny boliger i de ulike
887 grendene. Fylkesmannen og vegvesenet fremmet innsigelse til planen og sender den nå videre til
888 departementet fordi det ikke er oppnådd enighet lokalt.

889 Rikspolitiske retningslinjer for samordnet areal og transportplanlegging blir brukt av regionale
890 statsetater til å kreve sterk konsentrering av boligbygging. Retningslinjene settes også over
891 jordlovens bestemmelser om vern av dyrka mark ved at det i omfattende grad aksepteres
892 nedbygging av dyrka mark rundt tettstedene. Senterpartiet mener dette er en uakseptabel
893 praktisering av retningslinjene. Sør Trøndelag Senterpartiet ber Kommunal- og
894 regionaldepartementet avvise innsigelsene og støtte Selbu kommunes planer for å utvikle hele
895 kommunen.

896 Mange distriktskommuner er avhengig av å legge til rette for utvikling av sine grendesamfunn for å
897 opprettholde bosetting, servicetilbud og arbeidsplasser basert på lokale ressurser. Uten rom for
898 spredd boligbygging forsvinner fornyelsen av disse grendene og de blir gradvis avfolket. Spredd
899 boligbygging må tillates.

900

901

902 **Fleire skal ha moglegheit til å kjøpa eller leiga eigen bolig i Oslo**

903

904 Forslagstiller: Oslo

905 Den kraftige prisveksten som har vore og er, i boligmarknaden i Oslo gjer det problematisk for
906 fyrstegongskjøparar å få kjøpt seg sin eigen bupel. Berre i løpet av 2016 auka boligprisane med 23,3
907 prosent. Det skuldast i stor grad ubalanse mellom tilbod og etterspørsel etter bolig i hovedstaden. I
908 tillegg er det eit reelt problem at mange, primært, leiligheiter vert nytta til utleigeformål i ein av
909 Europas minst regulerte boligmarknadar.

910 Eit av de viktigaste verkemidla for å auka boligbygginga i Norge, er Husbanken. Dei siste åra har
911 tilgongen på private huslån vore god, og andelen boligar finansiert av Husbanken har derfor sunke frå
912 42 prosent i 2003 til under 20 prosent i 2012. I dei siste åra har Husbanken gått frå å vera ein
913 "boligbygger" til å verte meir ein velferdsetat. Husbanken formidlar bustønad, startlån og boliglån til
914 miljø- og utbetringstiltak, medan finansiering av den generelle boligpolitikken er overlate til private
915 aktørar i marknaden.

916 Me må gjenreisa samarbeidet mellom kommunar, Husbanken, boligbyggjelag og andre utbyggjarar
917 for å auka tilgongen på boligar til fyrstegongskjøparar. Husbanken må i fyrste rekkje vera ein
918 koordinator og stå for finansieringa av framtidsetta, miljøvenlege boligar med nøktern standard.
919 Kommunane må bruka den rolla dei har gjennom plan- og bygningsloven til å styra boligpolitikken i
920 eigen kommune. Låneramma til Husbanken må aukast til 20 milliardar kroner, som er omlag 5
921 milliardar meir enn dagens ramme.

922 For å betra forholda ytterlegare for fyrstegongskjøparar og redusere talet på sekundærboligar, vil
923 Senterpartiet at botnfrådraget for sekundærbolig vert fjerna. Dette vil resultera i at eigarar av
924 sekundærboligar må skatta av boligen, uavhengig av verdien på boligen. Ved å innføre eigeomsskatt
925 for alle sekundærboligar, kan det verta mindre attraktivt å eiga fleire leiligheiter, og dermed vil
926 potensielt fleire få moglegheita til å kjøpa primærbolig.

927 I situasjonar der prisstiginga på boligar i sentrum av storbyane held seg dramatisk høg over tid, vil
928 Oslo Senterparti vurdere å innføre forbod mot sekundærboligar. Dette vil frigjere boligar på
929 marknaden og roe ned prisstiginga, samstundes som det motverkar auka sosiale skilnader mellom
930 dei som er fyrstegongskjøparar og dei som har eigd bustad over tid.

931 Oslo Senterparti viser òg til at situasjonen for aleinebuande på boligmarknaden, har vorte svært
932 mykje vanskelegare med åra. I sum har aleinebuande høgare levekostnadar per person enn
933 gjennomsnittet. Aleinebuande i Oslo har ein total forbruksutgift som er 40 prosent høgare enn
934 aleinebuande utanfor dei store byane har. Difor meiner Oslo Senterparti at det må innførast eit
935 særskilt skattefrådrag for aleinebuande, og ein omlegging av kommunale avgifter frå å vera basert på
936 buareal til å verte basert på forbruk. Det er både miljøvenleg og gir single en tryggare busituasjon.

937 Boliger for livet: Nei til senking av tekniske krav til bolig

938 Difor vil Oslo Senterparti:

- 939 • Auka botnfrådraget på primærbolig frå 4 millionar til 6 millionar og fjerne botnfrådraget
- 940 på alle sekundærboligar i Oslo kommune
- 941 • Utvida låneramme til Husbanken på 20 milliardar
- 942 • Gi skattefrådrag til aleinebuande og endra utrekning av kommunale avgifter frå å vera
- 943 basert på buareal til å vera basert på forbruk

- 944 • Vurdere forbod mot sekundærboligar når høg prisstigning over tid skapar sosiale
945 skilnader.

946

947 **Boliger for livet: Nei til senking av tekniske krav til bolig**

948

949 Forslagstiller: Oslo

950

951 I Kommunal- og moderniseringsdepartementets forslag til nye byggeforskrifter er krav til universell
952 utforming, dagslys og utsyn foreslått redusert for nye boliger. Dette tiltaket (sammen med andre
953 tiltak) har som mål å gjøre utbygging av nye boliger billigere.

954

955 Oslo Senterparti er ikke imot å forenkle forskrifter slik at byggeprosjekter (store som små) blir både
956 enklere og billigere. Vi er derimot kraftig motstander av endringer som reduserer bokvalitet i
957 boligene. Innsparingene ved reduserte krav til blant annet dagslys, arealkrav, dørterskler og utsyn fra
958 nye leiligheter er på ingen måte proporsjonal til svekkelsen av bokvaliteten.

959

960 Skulle Kommunal- og moderniseringsdepartementets forslag bli virkelighet vil utbyggere få mulighet
961 til å bygge langt tettere og dårligere enn i dag. Oslo Senterparti mener at denne reduksjonen i
962 bokvalitet ikke er forenelig med å skape gode boforhold for Oslo økende befolkning. Ei heller mener
963 vi at den støtter opp om Senterpartiets grunntanke om å skape gode lokalmiljø for innbyggerne.

964

965 Oslo Senterparti mener videre at en slik reduksjon i krav til bokvalitet vil skape større forskjeller for
966 Oslos befolkning. Oslo Senterparti frykter at kun godt bemidlede innbyggere i fremtiden vil ha
967 mulighet til å bo i leiligheter med bl.a. akseptabel mengde dagslys, eller leilighet med balkong. Oslo
968 Senterparti er og svært kritiske til at funksjonshemmede vil ha reelt færre muligheter til å bo i egen
969 bolig. Dette strider sterkt mot Senterpartiets tanker om sosial likhet hvor boforhold skal være gode
970 for alle uavhengig av økonomisk bakgrunn.

971 Helse og omsorg

972

973 Kampen mot antibiotikaresistens

974

975 Forslagstiller: Senterkvinnene/Åse B. Lilleåsen

976

977 Verdens helseorganisasjon (WHO) har definert antibiotikaresistens som et globalt helseproblem. De
978 anslår at det i Europa dør rundt 25.000 mennesker hvert år som følge

979 av infeksjoner med antibiotikaresistente bakterier. Situasjonen blir oppfattet som en trussel på linje

980 med terror og klimaendringer. Norge og Norden har hatt lav forekomst, men utbredelsen av

981 antibiotikaresistente bakterier er økende også i Norge. Det er bruk og feilbruk av antibiotika som er

982 den viktigste drivkraften bak utviklingen.

983

984 Norske bønder og veterinærer er i verdensklasse ved at de nesten ikke bruker antibiotika i

985 matproduksjonen. Likevel er det blitt en økning i antall svinebesetninger som har fått påvist den

986 multiresistente MRSA-bakterien.

987

988 Vi følger en null-toleranse-linje når MRSA blir påvist, som betyr at bonden må slakte ned hele

989 besetningen. Smitten vi finner her i Norge kommer trolig fra utlandet, og kontroller av

990 grisebesetninger og arbeidere bør derfor bli strengere. En utvikling der besetningene blir større og

991 færre gir økt smittepress, viser en EU-undersøkelse fra 2010.

992

993 Det er et stort problem at det fortsatt benyttes altfor mye antibiotika uten at det er helt nødvendig.

994 Det er en helt klar sammenheng mellom økt bruk og økt resistens. I tillegg fører nordmenns hyppige

995 reisevaner og at stadig flere benytter seg av «helsereiser» for tannbehandling,

996 skjønnhetsoperasjoner og operasjoner i fbm. sykdom til at vi tar med oss multiresistente bakterier

997 hjem.

998

999 Senterpartiet vil styrke innsatsen mot antibiotikaresistens. Problemet må løses med en samlet

1000 sektorovergrepene nasjonal innsats. Det er viktig å stanse overforbruket av antibiotika i

1001 helsesektoren og dessuten å redusere bruken av antibiotika i mat og dyr mest mulig. Målsettingen

1002 om reduksjon i antibiotikabruk med 30 % innen 2020, må nås.

1003

1004 Senterpartiet vil:

1005

1006 • Satse på forskning på nye antibiotikatyper, og styrke forsknings- og utredningsarbeid mot
1007 antibiotikaresistente bakterier

1008 • Gi full kompensasjon til besetninger med påvist MRSA

1009 • Innføre strengere kontroller og testing av grisebesetninger og arbeidere

1010 • Innføre forbud mot innførsel av gatekatter og gatehunder

1011 • Innføre en egen reseptklasse, med strengere regulering ved bruken av antibiotika og
1012 andre vanedannende medisiner

1013 • Ha en mer restriktiv holdning til muligheten og dekningen av helsereiser, spesielt ved
1014 tannbehandling og skjønnhetsoperasjoner

1015 • At det stilles krav til digital styring og oppfølging av alle som foreskriver antibiotika i
1016 Norge

1017

1018 **Helse og omsorg: forebygging framfor reparasjon**

1019

1020 Forslagstiller: Hedmark

1021

1022 Verdens helseorganisasjon (WHO) har definert antibiotikaresistens som et globalt helseproblem. De
1023 anslår at det i Europa dør rundt 25.000 mennesker hvert år som følge
1024 av infeksjoner med antibiotikaresistente bakterier. Situasjonen blir oppfattet som en trussel på linje
1025 med terror og klimaendringer. Norge og Norden har hatt lav forekomst, men utbredelsen av
1026 antibiotikaresistente bakterier er økende også i Norge. Det er bruk og feilbruk av antibiotika som er
1027 den viktigste drivkraften bak utviklingen.

1028

1029 Norske bønder og veterinærer er i verdensklasse ved at de nesten ikke bruker antibiotika i
1030 matproduksjonen. Likevel er det blitt en økning i antall svinebesetninger som har fått påvist den
1031 multiresistente MRSA-bakterien.

1032

1033 Vi følger en null-toleranse-linje når MRSA blir påvist, som betyr at bonden må slakte ned hele
1034 besetningen. Smitten vi finner her i Norge kommer trolig fra utlandet, og kontroller av
1035 grisebesetninger og arbeidere bør derfor bli strengere. En utvikling der besetningene blir større og
1036 færre gir økt smittepress, viser en EU-undersøkelse fra 2010.

1037

1038 Det er et stort problem at det fortsatt benyttes alt for mye antibiotika uten at det er helt nødvendig.
1039 Det er en helt klar sammenheng mellom økt bruk og økt resistens. I tillegg fører nordmenns hyppige
1040 reisevaner og at stadig flere benytter seg av «helsereiser» for tannbehandling, skjønnhets- og andre
1041 operasjoner til at vi tar med oss multiresistente bakterier hjem.

1042

1043 Senterpartiet vil styrke innsatsen mot antibiotikaresistens. Problemet må løses med en samlet
1044 sektorovergripende og nasjonal innsats. Det er viktig å stanse overforbruket av antibiotika i
1045 forebygging og behandling av sykdom hos mennesker og dyr. Målsettingen om reduksjon i
1046 antibiotikabruk med 30 % innen 2020, må nås.

1047

1048 Senterpartiet vil:

1049

- 1050 • Satse på forskning på nye antibiotikatyper, og styrke forsknings- og utredningsarbeid mot
- 1051 antibiotikaresistente bakterier
- 1052 • Gi full kompensasjon til besetninger med påvist MRSA
- 1053 • Innføre strengere kontroller og testing av grisebesetninger og arbeidere
- 1054 • Digital styring og oppfølging av alle som foreskriver antibiotika i Norge.
- 1055 • Innføre forbud mot innførsel av gatekatter og gatehunder
- 1056 • Innføre en egen reseptklasse, med strengere regulering ved bruken av antibiotika og
- 1057 vanedannende medisiner
- 1058 • Innføre strengere kriterier for dekingen av helsereiser, spesielt ved tannbehandling og
- 1059 skjønnhetsoperasjoner.

1060 **Senterpartiet støtter legane i kampen mot tillitskrise og frykttkultur**

1061

1062 Forslagstiller: Kjersti Tau Strand, Rogaland

1063

1064 Akademikerstreiken hausten 2016 viste at det er ei tillitskrise og ein frykttkultur i
1065 spesialisthelsetenesta. Streiken enda i tvungen lønnsnemnd. Senterpartiet støtter legane i kampen
1066 for kollektivt vern av regulering av arbeidstid gjennom lov eller forskrift, jf. Uttale frå landsstyret 24.
1067 oktober 2016. Avgjerda frå Rikslønnsnemnda kom 27. februar, og den stadfester at gjeldande
1068 overenskomst skal vidareførast mot arbeidstakarane sin vilje. Dette betyr også vidareføring av dei
1069 vide unntaka for legar frå arbeidstidsbestemmelsane i arbeidsmiljøloven. Akademikerne vil nå ta
1070 tvisten med Spekter til Arbeidsretten. Senterpartiet støtter Akademikerne og Legeforeninga i
1071 kampen for den norske arbeidslivsmodellen, basert på eit tett og likeverdig samarbeid mellom
1072 arbeidsgiverar, arbeidstakerar og myndigheter. Senterpartiet meiner at tillitskrisa og frykttkulturen i
1073 spesialisthelsetenesta berre kan endrast gjennom større fokus på fag og mindre «blåruss»-tenking.
1074 Norske sjukehus må leiast på ein måte som har tillit både blant dei tilsette og i befolkninga. Det er
1075 behov for ei ny tillitsbasert leiing i helsesektoren. Senterpartiet vil ha mindre administrasjon,
1076 rapportering og byråkrati, og gi meir ansvar og tillit til dei som er nær pasienten. Senterpartiet vil
1077 endre organiseringa og finansieringa av sjukehusa. Sjukehusøkonomien må styrkast, og det må
1078 etablerast ein modell for folkevalt styring av norske sjukehus. Senterpartiet vil arbeide for ei resultat-
1079 basert helseteneste der det er resultatet for pasientane og befolkninga som er viktig, - ikkje kor stor
1080 overskott regionforetaka får

1081 Utdanning og forskning

1082
1083

1084 Ein skule for alle

1085
1086 Forslagstillar: Sogn og Fjordane
1087

1088 Senterpartiet er opptatt av å ha ein praktisk skule med meir læring og mindre formålslaus testing og
1089 rapportering. Vi vil ha ein skule der teori og praksis går hand i hand. Skulen skal vere ein stad der
1090 elevar får utvikle seg gjennom tilpassa opplæring, og lærarar får tillit. Skulen skal medverke til at alle
1091 får likeverdige moglegheiter til å realisere sitt potensial. Då må både lærarar og elevar ha gode vilkår
1092 å jobbe ut i frå.

1093 Senterpartiet vil:

- 1094 • prioritere auka lærartettleik ved å innføre eit nasjonalt minstekrav på lærartettleik med
- 1095 maksimalt 15 elevar på barnetrinnet og 20 elevar per lærar i ungdomstrinnet.
- 1096 • forenkle vurderingsforskrifta og fjerne PISA-testing.
- 1097 • vurdere rapporteringskrava som i dag ligg til grunnskulen med sikte på å forenkle og fjerne
- 1098 rapporteringskrav som ikkje er naudsynte for god kvalitet.
- 1099 • styrke dei praktiske og estetiske faga i lærarutdanninga og at alle elevar får tilbod om desse faga
- 1100 gjennom grunnskuleløpet.
- 1101 • fjerne kravet om tilbakeverkande kraft på kompetansekrava til lærarane, og gje lærarar rett og
- 1102 plikt til etter- og vidareutdanning basert på statlege finansieringsordningar.
- 1103 • fjerne kravet om at alle lærarstudentar må ha karakteren 4 i matematikk for å kome inn.
- 1104 • ha ein desentralisert skule både i grunnskule og vidaregåande skule.
- 1105 • innføre eit enkelt, sunt og gratis skulemåltid for elevar i grunnskulen.
- 1106 • at dei elevane i ungdomsskulen som ikkje tar 2. framandspråk skal få tilbod om arbeidslivsfag.
- 1107 • styrke symjeundervisninga.
- 1108 • at alle grunnskuleelevar får ein time fysisk aktivitet kvar dag.
- 1109 • ha obligatorisk opplæring i begge målformer med karakter/eksamen i både sidemål og hovudmål
- 1110 på ungdomstrinnet og vidaregåande opplæring. Yrkesfaga skal framleis ha fritak.
- 1111 • ha ei meir fleksibel praktisering av fråværsreglementet der det vert teke omsyn til eigenmelding,
- 1112 køyreopplæring, tannlege og liknande. Fråversgrensa bør differensierast etter timetal i faget.
- 1113 • auke status til yrkesfaga og auke tal lærlingplassar. Offentlege organisasjonar må ved innkjøp av
- 1114 tenester stille krav til bedrifter om at dei skal ha læreplassar.
- 1115 • auke kombinasjonen av teori og praksis i vidaregåande utdanningsløp på yrkesfaglege
- 1116 studieretningar.

1117
1118
1119
1120
1121

1122 **Øk lånekassens formue- og inntektsgrenser**

1123

1124 Forslagsstiller: Oslo

1125 Boligprisene har steget enormt de siste årene, særlig i Oslo-området. De som taper mest på dette er
1126 unge som skal inn på boligmarkedet. Samtidig har lånekassens formue- og inntektsgrenser hatt en
1127 mye flatere utvikling. For 2017 er formuegrensen på 392 339 kr og inntektsgrensen på 172 597 kr.
1128 Det vil si at om man overskrider disse grensene får man ikke fullt stipend – med andre ord får man
1129 redusert stipend om man har klart å spare opp nok egenkapital til at man kanskje får boliglån, eller at
1130 man har kapasitet til å jobbe nok til å finansiere studiene. Norge går hardere tider i møte økonomisk
1131 og da mener Oslo Senterparti det blir helt feil å straffe unge/studenter som klarer å spare og arbeide
1132 gjennom studietiden. Det er demotiverende å bruke år på å jobbe for å spare opp egenkapital før
1133 studier om du vei at du ikke får fullt stipend.

1134 Derfor bør Senterpartiet:

- 1135 • Gå inn for å øke Lånekassens formue- og inntektsgrenser

1136

1137 **Danning gjennom produksjon**

1138

1139 Forslagstiller: Kjersti Toppe og Jostein Ljones, Hordaland

1140 Ifølge 'Nøkkeltall for helse- og omsorgssektoren 2016' kjem det fram at 1 av 5 unge droppar heilt ut
1141 av vidaregåande skule, og at 1 av 10 slit med å fullføre. Det er det høgste talet i Nord-Europa.
1142 Helsedirektøren peika i si årstale for 2017 på utdanning som den viktigaste mekanismen for å unngå
1143 ungt utanforskap og utjamne sosiale skilnader i helse og fattigdom .

1144 I 'Riksrevisjonens undersøkelse av oppfølging av ungdom utenfor opplæring og arbeid', jf. Dokument
1145 3:9 (2015-2016), får regjeringa kritikk for manglande innsats på dette feltet. 6 av 10 som droppar ut
1146 av vidaregåande skule, får i dag ikkje nokon oppfylgning, korkje av fylket eller av NAV.

1147 Senterpartiet vil vere ein pådrivar for tiltak som gjer at ein høgare prosentdel av ungdomen trygt
1148 kjem gjennom eit vidaregåande utdanningsløp. Vi vil styrke arbeidet for å førebygge fråfall.
1149 Samstundes må det innførast nye tiltak som bidreg til at ungdom som er falt i frå utdanningsløp, får
1150 hjelp til å kome tilbake til skule, lærlingplass eller arbeid.

1151 Fråfall i vidaregåande opplæring er eit problem i mange europeiske land. Som ei tiltak mot dette, er
1152 ei rekke land i ferd med å bygge opp produksjonsskular. Danmark har hatt produksjonsskular sidan
1153 1970-talet og har i dag over 80 produksjonsskular. I Noreg er det førebels berre Hyssingen
1154 produksjonsskule i Bergen som gir eit slikt alternativt opplæringstilbod for ein kortare periode.
1155 Hordaland fylkeskommune arbeider også for å etablere liknande produksjonsskule på Hjeltnes i Ulvik.
1156 Mange unge som sluttar vidaregåande utdanningsløp er leie av teoretiske fag og manglar motivasjon
1157 til å halde fram. Produksjonsskule har vist seg å ha gode resultat med slike elevar.

1158 Senterpartiet vil arbeide for at det vert etablert fleire produksjonsskular og at det vert eit tilbod i alle
1159 fylke. Dette skal vere tilbod til elevar i alderen 16 til 21 år som droppar ut av vidaregåande skule.

1160 Elevane skal ikkje ha elevstatus og brukar ikkje opp studieretten sin ved å gå på produksjonsskulen.
1161 Produksjonsskulen skal gi tilbod om ulike produksjonsverkstader som eleven kan delta på.
1162 Ungdommane skal sjølv vere motivert for å byrje ved skulen og skal kunne gå på skulen i opptil eitt
1163 år. Målet er at minst halvparten av elevane skal kome seg vidare til skule eller jobb.

1164 Senterpartiet vil arbeide for at det blir oppretta ei statleg tilskotsordning og/eller eit nasjonal
1165 pilotprosjekt for fylke som vil etablere nye produksjonsskular som eit tiltak for oppfølging av
1166 ungdom utanfor opplæring og arbeid.

1167

1168 **Mangfold i høgere utdanning - Nei til skolepenger**

1169

1170 Forslagstiller: Akershus

1171

1172 Gratis utdanning og like forutsetninger for opptak er en verdi som ikke skal forfektes. Norge er i en
1173 særstilling i Europa og verden, når det kommer til dette prinsippet, og ordningen har ført til at norske
1174 studieplasser er ettertraktet internasjonalt.

1175 Veksten av internasjonale studenter kan hovedsakelig spores til land innenfor EU- og EØS-områder.
1176 Det er derfor ikke belegg for å hevde at studentmassen utenfor EU er en trussel for norske
1177 studieplasser. Det er, derimot, disse studentene som vil bli rammet av et evt. vedtak om skolepenger.

1178 En ordning med skolepenger vil ekskludere en gruppe vi ikke ønsker å ekskludere. Studenter med
1179 godt faglig utgangspunkt, men dårlig økonomi vil gjennom en ordning med skolepenger bli utestengt
1180 fra norske utdanningsinstitusjoner. Vi ivaretar, til fordel for dette, kun de studentene som har
1181 mulighet for selvfinansiering.

1182 Internasjonale studenter som utdanner seg i Norge og går ut i arbeidslivet bidrar svært positivt til
1183 norsk verdiskapning og faglig mangfold. De som velger å reise tilbake til hjemlandet, eller andre
1184 steder, fungerer som gode ambassadører for norsk kultur og utdanning i lik grad som norske
1185 fagutdannede i utlandet.

1186 Erfaring viser at skolepenger slår negativt ut på faglig mangfold. 90% færre internasjonale studenter
1187 søker utdanning i Sverige etter at skolepenger ble innført tidlig på 2000-tallet. Dette har høstet
1188 massiv kritikk.

1189 Akershus Senterparti:

1190 • Mener gratisprinsippet i norsk utdanning er en verdi som skal ivaretas.

1191 • Vil ikke innføre skolepenger for internasjonale studenter.

1192

1193 *Tall er hentet fra DBH

1194

1195 **Agronomutdanning også for hestefag og skogfag**

1196

1197 Forslagstiller: Oslo

1198

1199 «Kompetansens betydning for rekruttering til landbruket

1200 Landbruksnæringen har, i likhet med andre næringer, behov for kunnskap og kompetanse for å sikre
1201 og utvikle en trygg norsk matproduksjon. Vektlegging av kompetanse og videreutvikling av
1202 opplærings- og utdanningstilbudene i landbruket er viktig for rekrutteringen. Arbeidsgruppens
1203 rapport viser på flere områder til at kompetanse generelt og god agronomisk kompetanse spesielt
1204 har god effekt på lønnsomhet, utvikling og utnytting av gårdens samlede ressurser. En næring som
1205 assosieres med høyt kunnskapsnivå og gode muligheter for kompetanseutvikling vil også påvirke
1206 landbrukets omdømme og attraktivitet positivt.» (Rapport om økt rekruttering til landbruket)

1207 Norge trenger flere med agronomutdanning for å styrke rekrutteringa til landbruket. I dag er
1208 snittalderen på den norske bonden 54 år og kun 10% av bøndene er under 40 år (Aftenposten).
1209 Snittalderen ved overtagelse av gårdsbruk er 52 år (Rapport om økt rekruttering til landbruket). Disse
1210 tallene viser at om landbruket i Norge skal ha gode muligheter fremover er det helt nødvendig at
1211 unge velger å starte opp med gårdsdrift, og et tiltak som er viktig for rekrutteringen er utdanning
1212 som agronom. Slik ordningen er i dag må elever som ønsker yrkeskompetanse som agronom gå tre år
1213 på videregående, eventuelt voksenopplæringskurs.

1214 Agronomutdannelsen på videregående består av Vg1 naturbruk, Vg2 landbruk og Vg3 agronom, og
1215 ender med yrkestittel som agronom. Etter Vg1 naturbruk er det også mulig å velge Vg2 hest og
1216 hovslager eller Vg2 skogbruk. Velger man en av disse er det derimot ingen mulighet for å gå Vg3
1217 agronom og få yrkeskompetanse som agronom, selv om det er mange bønder som driver med hest
1218 og/eller skog. En elev som har gått Vg2 hest og hovslager eller Vg2 skogbruk kan kun ta lærlingeløp
1219 og fagbrev i det respektive faget, eller Vg3 naturbruk med studiekompetanse.

1220 For å øke mulighetene til agronomutdanning blant unge som er interessert i landbruk, men har
1221 hovedinteressen innenfor hest eller skogbruk, ønsker Oslo Senterparti å innføre mulighet for kryssløp
1222 fra Vg2 hest og hovslager og Vg2 skogbruk til Vg3 agronom.

1223

1224 Aftenposten: <http://www.aftenposten.no/okonomi/Na-er-bare-hver-tiende-bonde-under-40-ar-13250b.html> (lastet ned 02.01.17)

1226 Rapporten Økt rekruttering til
1227 landbruket: <https://www.regjeringen.no/contentassets/a419268bf01e4245aaccfd15150043e5/rapport-okt-rekruttering-til-landbruket-270116.pdf> (lastet ned 01.01.17)

1228

1229 **Innvandring og Integrering**

1230

1231 **Norge må ta større ansvar i flyktningkrisen**

1232

1233 Forslagstiller: Oslo, Østfold, Buskerud og Senterkvinnene

1234

1235 Ikke siden andre verdenskrig har flere mennesker vært på flukt enn i dag. I følge FNs Høykommissær
1236 for flyktninger (UNHCR) var 65,3 millioner mennesker på flukt ved inngangen til 2016. Av disse
1237 flyktet 21,3 millioner over en landegrense, mens 40,8 millioner er på flukt i sitt eget land. Barn utgjør
1238 halvparten av de som er på flukt og krigen i Syria har utløst enorme lidelser.

1239

1240 Den pågående flyktningkrisen når ikke lenger Norge i form av at mange kommer hit. Dette skyldes
1241 blant annet Tyrkia/EU-avtalen, og streng grensekontroll i flere europeiske land og inn i Norden.
1242 Senterpartiet støtter nasjonal grensekontroll.

1243

1244 Dagliglivet er svært vanskelig i mange av flyktningeleirene i Tyrkia, Libanon, og Jordan, og ikke minst i
1245 de europeiske flyktningeleirene blant annet i Serbia, Bulgaria, Hellas og Italia, hvor flere tusen
1246 mennesker er strandet. Elementære menneskelige behov som mat, varme, medisiner, behandling
1247 ved sykdom og mulighet til personlig hygiene er for mange ikke ivaretatt. Det er uakseptabelt at det
1248 brukes uverdige forhold som virkemiddel for å avskrekke mennesker som flykter for livet, fra å
1249 komme til Europa.

1250

1251 Senterpartiets landsmøte mener derfor at partiet må ta initiativ til å øke bevilgningene til bistand i
1252 flyktningeleirene både i Syrias naboland og sør i Europa, i revidert nasjonalbudsjett for 2017.

1253

1254 Vi er i dag i en situasjon der antallet som søker beskyttelse i Norge er historisk lavt. Vi kan dermed
1255 raskt oppfylle våre internasjonale forpliktelser til å ta imot flere flyktninger. Flyktninghjelpen,
1256 Amnesty International i Norge, CARE Norge, Atlas-alliansen, Caritas, NOAS, Norsk
1257 Folkehjelp, Mellomkirkelig Råd har bedt om at Norge øker antall flyktninger gjennom
1258 relokiseringsprogrammet til EU fra 1500 til 2000 samlet for 2016 og 2017, og at Norge tar i mot 500
1259 flere syriske kvoteflyktninger gjennom FNs kvotesystem i 2017. Senterpartiets landsmøte støtter
1260 disse anbefalingene.

1261

1262 Det er i krevende tider at våre verdier blir testet. Den humanitære katastrofen som utfolder seg
1263 utenfor våre landegrenser utfordrer oss til å oppfylle våre plikter og stille opp for mennesker i nød.

1263

1264 **En vellykket integrering oppnås best med lokalt engasjement**

1265

1266 Forslagstiller: Nord-Trøndelag

1267

1268 Som et samfunn med human tradisjon skal vi fortsatt ivareta mennesker som ønsker beskyttelse i
1269 Norge på en best mulig måte. Vi må ha en klar praksis i asylsaker, og kravet til rettsikkerhet må
1270 settes høyt ved behandling av asylsøknadene.

1271 Integrering er viktig. En god og rask integrering vil inkludere asylsøkere og flyktninger i samfunnet,
1272 slik at deres ressurser verdsettes, ivaretas og videreutvikles til beste for den enkelte og Norge.

1273 Integreringsarbeidet bør starte allerede når asylsøkeren kommer til landet, slik at de som skal
1274 fortsette å bo i Norge inkluderes så raskt som mulig. For de som blir returnert, vil den læring og
1275 aktivisering de får i Norge uansett være positiv å ha med seg videre.

1276 I integreringsarbeidet er norskundervisning og praktisering av språket sentralt. Ved praksis i
1277 arbeidslivet og deltagelse i aktiviteter får asylsøkere og flyktninger mulighet til både å trene på lokal
1278 dialekt og å lære om det norske samfunnets normer og regler. Lavterskeltilbud gjennom kommuner
1279 og frivillige organisasjoner som for eksempel internasjonal kafé, formidling av besøkvenner,
1280 besteforeldre-ordning og flyktningeguider, danner nære bånd som skaper trygghet og lærdom. Det
1281 er derfor viktig at myndighetene spiller på lag med frivilligheten.

1282 Senterpartiet vil:

- 1283 • ha en klar og rettsikker behandling av asylsøknadene
- 1284 • øke den obligatoriske norskundervisningen
- 1285 • at alle asylsøkere skal ha rett til språkopplæring og aktivitetstilbud fra ankomst på
- 1286 asylmottaket og at mottakene skal ha nok ressurser til godt integreringsarbeid
- 1287 • styrke frivillige organisasjoner som arbeider med integrering
- 1288

1289 Integreringspolitikk i kommunene:

1290 For et par år siden ble kommuner over hele landet bedt om å bidra i en stor nasjonal dugnad med
1291 oppbygging av asylmottak og bosetting av flyktninger. Kommunene responderte positivt; de
1292 rekrutterte ansatte og gjorde fysiske investeringer. Den norske bosettingsmodellen har fungert godt.
1293 Kommunenes velvilje må ikke skades med økonomisk uforutsigbarhet som kan føre til at mennesker
1294 med spesielle behov blir satt mot hverandre.

1295 Selv om asylstrømmen til Norge er varierende, har statlige myndigheter også vedtatt å legge ned
1296 asylmottak som har vært drevet godt i mange år. Arbeidsplasser og viktig kompetanse bygd opp over
1297 år forsvinner fra kommunene i hele landet, og lokalt næringsliv mister kunder. Slike vedtak
1298 innebærer store negative ringvirkninger, og distriktspolitiske hensyn må ivaretas.

1299 Senterpartiet vil:

- 1300 • at kommunene fullt ut skal få dekket utgiftene ved bosetting av flyktninger og som
- 1301 vertskommuner for asylmottak
- 1302 • at det ved vurderingen av nedleggelse av mottak i større grad tas distriktspolitiske
- 1303 hensyn

1304 **Norges flyktningpolitikk må endres!**

1305

1306 Forslagstiller: Nordland

1307

1308 Gjennom de tre siste årene har vi sett en enorm flyktningestrøm i Europa. Bildene som har blitt
1309 presentert i media har vært hjertesjærende og man kan bare tenke seg alle de skjebnene som
1310 fortsatt lever i usikkerhet, frykt og press den dag i dag.

1311 Et enormt antall mennesker bor i provisoriske leire i Sør-Europa hvor de knapt får dekt sine
1312 grunnleggende menneskelige behov. Vi kan ikke se på at menneskerettighetene overtredes på en slik
1313 måte.

1314 Regjeringens prognoser tilsa at man i løpet av 2016 ville motta 25.000 asylsøknader. Pr. Juli 2016
1315 hadde Norge mottatt knappe 2000 asylsøkere – prognosen sier at man skulle lande på rundt 3550
1316 mennesker i løpet av hele 2016.

1317 Norge har ikke hatt et lavere antall asylsøkere siden 1997. I Middelhavet er situasjonen en helt
1318 annen. I mai 2016 tok Norge imot 195 asylsøkere – på samme tid reiste 20.000 mennesker over
1319 Middelhavet.

1320 For tiden kan man få et inntrykk av at flyktningestrømmene i Europa har stagnert, men vi vet at
1321 mange mennesker fortsatt har en levestandard som er uverdigg og totalt urettferdig.

1322 Hver uke, året gjennom økes antallet mennesker som bor i provisoriske leirer.

1323 Videre ser vi at Norge framstår som ledende i feltet når det gjelder å sende hjem mindreårige
1324 flyktinger, nedleggelse av asylmottak som har fungert over mange år og at det ikke lenger er behov
1325 for like mange akutt plasser som først antatt.

1326 Belastningen på Europas neste generasjon, spesielt på de yngste flyktingene som enda ikke kan
1327 regnes som voksne, har blitt enorm. Det psykiske presset de lever under både på reisen, i leirene og i
1328 uvissheten både i Norge og andre land er stor. Dette er ikke levekår vi ville unnet våre egne barn. Ei
1329 heller skal vi unne vår neste en slik uverdigg behandling.

1330 Den siste tiden har vi også sett at regjeringen fører en flyktingpolitikk som rykker opp familier som
1331 har integrert seg godt, har lært seg vårt språk, forsørger seg selv og har bygget opp sin familie her, i
1332 vår nasjon, Norge. Disse skal nå sendes ut. Dette begynner å likne på forfølgelse, og Senterpartiet kan
1333 ikke stille seg bak en slik politikk.

1334

1335 Senterpartiets flyktingpolitikk:

1336 – skal være streng men rettferdig.

1337 – skal hensynta menneskerettighetene

1338 – skal ikke være noe vår neste generasjon klandrer oss for.

1339 – skal under ingen omstendighet anses som en videreføring av den politikk som regjeringen har stått
1340 for i den siste perioden.

1341 Vi skal ha en flyktingpolitikk i Norge som er medmenneskelig, etisk, godt forankret og godt planlagt.

1342 Med kort behandlingstid, klare rettigheter og plikter, god integrering og støtte for de kommunene
1343 som stiller opp med sin frivillighet, økonomi og infrastruktur for å tilrettelegge for det som er vårt
1344 felles ansvar – Å ivareta vår neste.

1345 Senterpartiet mener det er på tide at man gjennomgår og forbedrer sin praksis rundt
1346 flyktningpolitikken og lager en plan som fungerer på en bærekraftig god måte – i alle ledd. Spesielt
1347 når situasjonen er prekær som nå. Det må utøves større rettsikkerhet, større skjønn og rettferdig
1348 praksis for våre medmennesker.

1349 Senterpartiet mener Norge har et ansvar som et av Europas rikeste land, for å ta imot en større
1350 andel av de menneskene som nå er på flukt. Det er også tydelig at norske kommuner har kapasitet og
1351 vilje til å ta mot flyktninger. Vi mener derfor at det bør åpnes for et større antall kvoteflyktninger
1352 gjennom FN i høstens budsjett.

1353 Senterpartiet mener at den ubrukte mottakskapasiteten som for tiden finnes i landet bør utnyttes
1354 bedre og at asylmottak søkes spredd i større grad over hele landet for at alle kommuner skal få bidra
1355 med det de kan.

1356 Senterpartiet forstår at flyktningene trenger Norge – men vi trenger også dem. Det har vært påpekt
1357 over lengere tid at i 2025 vil over 50% av befolkningen være over 70 år. Uten endring av praksis
1358 innenfor flere områder vil man ikke kunne fortsette dagens tjenesteproduksjon. Flyktninger er ett av
1359 flere ledd for å lage en langsiktig og forutsigbar folkevekst i Norge. Vi trenger flere arbeidsdyktige,
1360 godt integrerte medmennesker med oss inn i framtiden.

1361 **Flyktningpolitikk med menneskeverdet i Sentrum**

1362

1363 Forslagstiller: Senterkvinnene

1364

1365 Flyktninghjelpen estimerer at rundt 60 millioner mennesker vil være på flukt i løpet av 2016. Dette er
1366 de høyeste tallene siden 2. verdenskrig. 90% av flyktningene er internt fordrevne, eller befinner seg i
1367 et naboland.

1368 Norge skal og må ta sin del av ansvaret for å løse den ekstraordinære flyktnings situasjonen i verden.
1369 Vi må bidra til å hjelpe dem som flykter fra krig og væpnede konflikter, enten de søker beskyttelse
1370 geografisk nært hjemstedet eller de reiser langt. Norge skal og må følge sine internasjonale
1371 forpliktelser, nedfelt i Den europeiske menneskerettskonvensjonen, FNs verdenserklæring om
1372 menneskeretter og Konvensjonen om barns rettigheter.

1373 Det norske mottaksapparatet er under sterkt press, for behandlingsprosessen er omfattende.
1374 Saksbehandlingen må skje effektivt, men den enkelte asylsøker må få behandlet søknaden sin
1375 rettferdig og på individuelt grunnlag. Retten til en forsvarlig behandling av asylsøknader må stå fast.

1376 En rask behandling er helt nødvendig for god integrering. Oppholdstiden på asylmottak må være så
1377 kort som råd, både av hensyn til den enkelte asylsøker og av hensyn til storsamfunnet. Men skal vi få
1378 til god integrering, må vi begynne før søknadene er ferdigbehandla. Senterkvinnene mener at
1379 integreringsprosessen allerede starter i asylmottakene. Ved å gi asylsøkerne større muligheter til
1380 opplæring/utdanning og aktiviteter vil de ha en bedre tid på mottaket, bli bedre rustet for det som vil
1381 komme, og ved eventuell bosetting vil de ha et bedre utgangspunkt for integrering i den kommunen
1382 de blir bosatt i.

1383 Kommunen har det største ansvaret for integrering når flyktninger blir bosatt. Mange kommuner har
1384 utfordringer med å sikre en god integrering i løpet av introduksjonsprogrammet. Senterkvinnene

1385 ønsker en innvandringspolitikk som setter menneskeverd i sentrum og som har fokus på inkludering
1386 og integrering. Senterkvinnene mener vi må tilby heldags språkopplæring og aktiviteter umiddelbart.
1387 Skole og arbeid er nøkkelen til integrering. Å få voksne ut i arbeidslivet raskt er nødvendig. Det må bli
1388 enklere å få utenlandske utdanninger og arbeidserfaring godkjent i Norge, slik at flere kan bruke sin
1389 kompetanse i arbeidslivet. Vi mener også at alle barn og unge til og med 19 år eller til fullført
1390 videregående skole skal ha rett til barnehageplass og skolegang for å sikre utvikling og integrering -
1391 uavhengig av oppholdsstatus.

1392 En gruppe asylsøkere som er spesielt sårbare, er enslige mindreårige. De kommer til Norge uten
1393 familie, til et fremmed land og med seg har de en vanskelig historie. Perioden på asylmottak kan
1394 være vanskelig for disse barna/ungdommene, og det er nødvendig at de følges tett opp. De enslige
1395 mindreårige asylsøkerne vil mest sannsynlig få oppholdstillatelse og bli bosatt. Dette gjør det desto
1396 viktigere å iverksette tiltak for integrering med en gang. Støtten til barnevernstiltak for bosetting av
1397 enslige mindreårige asylsøkere er redusert under Solberg-regjeringa, noe som gjør dette arbeidet
1398 enda vanskeligere. Senterkvinnene mener at integreringen av enslige mindreårige asylsøkere
1399 allerede skal starte på asylmottaket. De skal få tilbud om norskopplæring og utdanning i større
1400 omfang enn i dag, også de som i dag ikke har krav på grunnskoleopplæring. Vi ønsker også at
1401 opplæringen inneholder praktiske områder som økonomi, matlaging og lignende. Det bør også settes
1402 krav til at mottakene skal sørge for aktivitetstilbud på fritiden. Frivillige lag og foreninger er viktige
1403 samarbeidspartnere i dette arbeidet, og Senterkvinnene mener at de bør få statlig støtte for å
1404 iverksette aktivitetstiltak for denne gruppen. Det bør satses på tidlig innsats og forebyggende tiltak
1405 for å gjøre perioden i mottaket best mulig. Kommunene må få økte statlige overføringer til å
1406 iverksette tiltak innen opplæring, helse og en tettere oppfølging i barnevernet.

- 1407 Tiltak som iverksettes på asylmottakene i en tidlig fase, vil bidra til at kommunene lykkes i større grad
1408 med integreringen av flyktninger.
- 1409 • Senterkvinnene vil:
- 1410 • ha en integreringspolitikk som setter menneskeverd i sentrum
- 1411 • øke støtten til kommunene for integreringstiltak for asylsøkere
- 1412 • starte integreringen av asylsøkere tidligere, gjennom opplæring og aktivitetstilbud
- 1413 • prioritere raskere saksgang
- 1414 • gjennomføre en forsvarlig realitetsbehandling av alle asylsøknader
- 1415 • forenkle godkjenning av utdanning/arbeidserfaring
- 1416 • ha et særlig fokus på integrering av enslige mindreårige asylsøkere
- 1417 • sikre barnehageplass for alle barn og skole for alle unge under 19 år
- 1418 • at enslige mindreårige asylsøkere som har fått opphold ikke skal vurderes på nytt etter fylte
1419 18 år
- 1420 • gi statlig støtte til lag og foreninger for å øke aktivitetstilbud til enslige mindreårige
1421 asylsøkere
- 1422 • fjerne underholdskrav og krav om 4 års arbeid eller utdanning for flyktninger før
1423 familiegjennforening kan finne sted
- 1424 • ikke støtte regjeringens forslag om å redusere klagefristen fra 3 til 1 uke i enkelte saker og
1425 forslaget om å fjerne retten til fri rettshjelp
- 1426 • Sikre asylretten, og ikke returnere de til land der de ikke respekteres.
- 1427 • følge Flyktningkonvensjonen og anbefalinger fra FNs høykommisær for flyktninger
- 1428

1429 **Inkludere og integrere- en ansvarlig integreringspolitikk**

1430

1431 Forslagstillere: Aisha Naz Bhatti, Bjørg Sandkjær, Morten Edvardsen, Kurtish Iljazi, Ingvar Botnen,
1432 Torbjørn Bergvitz Lauen, Margaret Eide Hillestad, Oslo

1433

1434 Vi er i en tid med polariserende krefter som ønsker å splitte samfunnet langs religiøse, kulturelle og
1435 etniske skillelinjer. Derfor er det viktigere enn noensinne å verne om verdier som toleranse,
1436 medmenneskelighet, inkludering, tillit og respekt på tvers av våre ulikheter. Vi må føre en
1437 inkluderende integreringspolitikk som gir mennesker muligheter uavhengig av etnisk, religiøs eller
1438 kulturell bakgrunn.

1439

1440 Brochmann II-utvalget (2017) fastslo i sin rapport at «hvis det norske samfunnet ikke lykkes bedre
1441 med integreringen av innvandrere og flyktninger utenfor Europa, er det risiko for at økende
1442 økonomisk ulikhet kan spille sammen med kulturelle forskjeller og svekke grunnlaget for
1443 samholdighet, tillit og samfunnsmodellens legitimitet.»

1444

1445 Senterpartiet arbeider for et raust samfunn med små forskjeller, der både sosial og geografisk
1446 utjevning står sentralt. Et Senterparti som holder fast ved disse idealene, vil ha gode forutsetninger
1447 for å motvirke forskjeller og bevare samholdigheten og tilliten basert på et politisk fellesskap og
1448 oppslutning rundt våre viktigste samfunnsinstitusjoner.

1449

1450 Vi har troa på gode integreringstiltak som språkopplæring, arbeid og utdanningsmuligheter, samt
1451 deltakelse i lokalsamfunn. For å nå dette målet må vi ha med oss integreringsperspektivet i alle våre
1452 politikkområder. Vi må ha en helsepolitikk som er målrettet mot sårbare grupper. Vi må ha en
1453 kulturpolitikk som stimulerer innvandrere til aktiv deltagelse i frivillig arbeid og kulturelle aktiviteter
1454 på tvers av etniske og religiøse skiller, og som hegner om trosfriheten. Vi må ha en næringspolitikk
1455 som stimulerer flere innvandrere til å starte egen bedrift. Vi må ha en arbeidslivspolitik som aktivt
1456 motvirker diskriminering. Vi må ha en boligpolitikk som motvirker segregering. Vi må ha en
1457 justispolitikk som ivaretar den enkeltes rettssikkerhet og ikke gjøres om til et politisk spill som rokker
1458 ved grunnleggende statsstatsprinsipper. Tilbakekallelse av statsborgerskap bør skjer etter
1459 domstolsbehandling, ikke ved administrative avgjørelser, og det bør innføres en foreldelsesfrist på
1460 slike saker for å skape forutsigbarhet og fokusere ressursene på nye saker.

1461

1462 For å lykkes med integrering av flyktninger og nyankomne innvandrere må vi, ikke minst, ta hele
1463 landet i bruk. Det må være spredt bosetting og muligheter i hele landet. En forutsetning for spredt
1464 bosetting er at det finnes gode tjenester, arbeidsplasser, næringsliv, skoler, barnehager, og ikke
1465 minst fritidstilbud som skaper trivsel og tilhørighet. Flyktninger og nyankomne innvandrere kan i så
1466 måte bli en ressurs for sine lokalsamfunn. Konkret kan «Inn på tunet»-gårder i mottakskommuner
1467 inngå samarbeid om å gi flyktninger arbeidstrening og gjennom dette styrke språkopplæring og
1468 sosiale nettverk. Gitt de riktige verktøy og muligheter vil flyktninger kunne bidra i utviklingen og
1469 verdiskapningen i de kommuner de bosettes i.

1470 **Senterpartiet – romslig i vår samtid, stabilt for vår framtid**

1471

1472 Forslagsstiller: Oslo

1473 Oslo Senterparti ser med bekymring på vår tids økende oppslutning om autoritære synspunkter,
1474 straffende holdninger og retninger som står for isolasjonisme og intoleranse ovenfor ulikheter. Dette
1475 skjer både i vårt eget land, i land i vår egen kulturkrets og i verden forøvrig. Videre skjer det samtidig
1476 med at vår felles framtid er truet av nasjonale forhold som økende sentralisering, større forskjeller
1477 mellom folk, antibiotikaresistens, klimakrise, usikkerhet og ufred.

1478 Toleranse er å tåle ulikheter. Vi kan ikke la mistenksomhet ovenfor det som er fremmedartet og som
1479 stikker seg ut drive oss inn i isolasjonisme og frykt.

1480 Her hos oss ønsker vi et samfunn som er romslig, der det er plass for bønder og byfolk, industri og
1481 handel, ulike religiøse trosretninger, sosialister og kapitalister, akademikere og rengjøringspersonell.
1482 Vi er avhengige av toleranse og respekt mellom alle deler av samfunnet vårt for at det skal fungere,
1483 være stabilt og et varig godt sted å vokse opp og leve sitt liv.

1484 Globalt vil vi ikke godta en utvikling bygd på frihandel og EUs fire friheter, siden disse skaper større
1485 ulikheter, mer utbytting og større avstand mellom vanlige folk og de som har den reelle makten. Vi vil
1486 heller ikke godta en utvikling der hvert land kun tenker på sitt eget beste på bekostning av alle andre,
1487 i stedet for å samarbeide for å løse de utfordringene kloden står ovenfor. FN og andre viktige
1488 internasjonale organisasjoner må styrkes, ikke svekkes.

1489 Oslo Senterparti mener at det viktigste er å sørge for en stabil framtid for våre etterkommere, som
1490 har de samme krav på et godt liv som oss, og at vi ikke må risikere å miste dette av syne på grunn av
1491 uenigheter omkring iøynefallende men destruktive og i denne sammenheng uvesentlige problemer
1492 i dag.

1493 **Justis**

1494

1495 Vi må ansette flere politifolk og de må få jobbe med det de kan!

1496

1497 Forslagsstiller: Akershus

1498

1499 Halvparten av ferdigutdannede politistudenter fra sommeren 2016 har ikke fått jobb i politiet.

1500 Samtidig er antallet byråkrater i den politiske ledelsen av politiet firedoblet siden tusenårsskiftet.

1501 Denne utviklingen må snu. Vi trenger færre byråkrater og flere politifolk ute i bygd og by.

1502 Utviklingen i politiet preges av stadig mer detaljstyring, rapportering og papirarbeid. Dette spiser opp

1503 hverdagen til politifolk. De må heller få tid til å gjøre det de kan og skal, nemlig å forebygge og

1504 bekjempe kriminalitet og skape trygghet for innbyggerne våre.

1505 Nærpolitireformen til regjeringen går i feil retning. Færre og større enheter skaper avstand til folk og

1506 avstand til de som trenger hjelp fra politiet. Det forebyggende arbeidet vil bli spesielt svekket når

1507 politiet mister kontakt med lokalsamfunnet.

1508 Akershus senterparti vil:

- 1509 • Øke bevilgningene til politiet så de har råd til å ansette flere nyutdannede politifolk
- 1510 • Legge ned Politidirektoratet og overføre disse oppgavene til politidistriktene, særorganene
- 1511 og Justis- og beredskapsdepartementets politiavdeling
- 1512 • Redusere rapporteringskravene og detaljstyringen av politiet
- 1513 • ha en reell styrking av alle gjenværende lensmannskontorer, både hva gjelder oppgaver,
- 1514 antall årsverk og økonomi.
- 1515 • Opprettholde eller øke antall patruljerende politifolk i hele landet
- 1516 • omgjøre alle vedtak om nedleggelse av lensmannskontorer i kommuner der det er et uttrykt
- 1517 ønske, enten gjennom folkeavstemning eller vedtak i kommunestyret, om at så skal gjøres.
- 1518 Tilsvarende gjelder også for alle kontorer som gjennom reformen blir redusert til
- 1519 tjenestesteder.
- 1520 • gå imot sentralisering av namsfunksjonen og opprettholde de sivile oppgavene ved alle
- 1521 lensmannskontorer. Pass og våpenkort skal fortsatt utstedes ved alle lensmannskontorer.
- 1522 • øke antall stillinger i Øst politidistrikt utover 2014-nivå, med en klar prioritering av det lokale
- 1523 politiarbeidet.

1524 **Ja til førebygging og nærpoliti**

1525

1526 Forslagstiller: Sogn og Fjordane

1527

1528 Stortinget har ved fleire høver slått fast at politiet skal ha førebygging som hovudmål. Politiet har
1529 også viktige beredskapsoppgåver ved ulykker, kriminelle ugjerningar og ved naturkatastrofar. For å
1530 sikre dette må politiet ha mange og spreidde tenester. Politiet skal vere til stades i lokalsamfunnet
1531 både i mindre landkommunar og i bydelane i større byar. Nærpoliti med lokalkunnskap og som
1532 samarbeider med andre kommunale styresmakter og folk lokalt, får gode resultat i det førebyggjande
1533 arbeidet.

1534

1535 Politiet er generalistar og brei politifagleg kunnskap, lokalkunnskap og korte avstandar er viktig for at
1536 politiet skal ta hand om sine beredskapsoppgåver og førebyggjande arbeid på ein god måte.

1537 Omstillingane i politiet dei siste 20 åra hatt som mål å styrkje nærpoliti og beredskap i heile landet.

1538 Politibyråkratiet skulle reduserast og politiet sitt synlege nærvær i bygd og bydel skulle styrkjast. I

1539 oppfylginga har dette ikkje skjedd. Politidirektoratet og politiavdelinga i Justisdepartementet har

1540 fleire byråkratstillingar enn det som var målet. Tidlegare reduksjonar i tal politidistrikt, har heller

1541 ikkje gjeve ei betre polititeneste lokalt. Over tid og i det skjulte har det skjedd ei sniksentralisering

1542 av politiet som undergrev det førebyggjande arbeidet. Dette har vorte gjennomført ved færre

1543 polititilsette i nærmiljøet, reduserte opningstider og samanslåing og sentralisering av

1544 lensmannskontor i heile landet. Politiet er ofte den naudetaten som kjem sist og lenge etter det

1545 lokale brannvernet og ambulansetenesta.

1546

1547 Høgre og Frp med statsminister Erna Solberg og justisminister Per Willy Amundsen i spissen har ført

1548 både folkevalde og innbyggjarar bak lyset ved å omtale omorganiseringa i politiet som ei

1549 «nærpolitireform». Både tilsette i politiet og også staten sitt eige organ Defi er tydelege på at det

1550 som skjer er ei sentralisering av politiet. «Folk ler av det, og mener det burde hete fjernpoliti. De ser

1551 at det er sentralisering som skjer. Folk er ikke dumme». (Sitat prosjektleder i Difi Vivi Lassen).

1552 Utenriks / forsvar

1553

1554 Norske soldater ut av Jordan og Syria

1555

1556 Forslagstiller: Oslo

1557

1558 Som del av kampen mot Daesh eller «Islamsk Stat» (IS) har Norge sendt rundt 60 spesialsoldater til
1559 Jordan. Oppdraget er å trene opp soldater som skal bli del av anti-IS-alliansens nye prestisjeprojekt
1560 «New Syrian Army». I juni vedtok Stortinget at de norske soldatene også kan følge gruppene inn i
1561 Syria.

1562 Oppdraget har vært sterkt kritisert, også av Senterpartiet. Liv Signe Navarsete har påpekt risikoen for
1563 å trene opp grupper som senere skifter side, og at Norge ikke har folkerettslig mandat til å gjøre
1564 dette.

1565 Oslo Senterparti krever at Norge avslutter dette oppdraget umiddelbart av tre årsaker:

1566 1. Mangler folkerettslig grunnlag: Oslo Senterparti mener at en militær intervensjon må ha
1567 folkerettslig grunnlag. Folkeretten gir tre mulige grunner for militære operasjoner på
1568 andre staters territorium: (a) Selvforsvar, (b) invitasjon fra andre lands myndigheter, (c)
1569 Mandat fra FNs Sikkerhetsråd (kapittel VII). Ingen av disse kan sies å foreligge her, selv
1570 om regjeringen hevder det motsatte⁴.

1571 2. Operasjonen kan gjøre vondt verre: Direktøren ved fredsforskningsinstituttet PRIO
1572 mener at Norge går inn i et vepsebol.⁵ Krigen i Syria er en krig med stadig skiftende
1573 allianser. Senterpartiets egen Liv Signe Navarsete etterlyste informasjon om hvilke
1574 grupper som skal trenes opp og risiko for at dagens støttespillere kan bli morgendagens
1575 fiender. Disse spørsmålene er ikke godt nok besvart.

1576 3. Mangler exit-strategi: Lærdommen fra blant Afghanistan er at det viktig å vite hvordan
1577 og på hvilket grunnlag en operasjon skal avsluttes – en «exit-strategi». Oppdraget i
1578 Jordan og Irak mangler en slik strategi.

1579 Oslo Senterparti ønsker ikke at IS skal vinne terreng, men denne norske operasjonen vil i verste fall
1580 forverre konflikten og undergrave folkeretten. Oslo Senterparti krever derfor at operasjonen
1581 avsluttes umiddelbart.

1582

⁴ Kilde: <http://vgc.no/uploaded/vgdesk/filer/2016/fd-is-folkerett-mai-02.pdf>

⁵ Kilde: <http://www.abcnyheter.no/nyheter/2016/05/02/195214575/norge-skal-trene-opp-syriske-styrker>

1583 **Ein framtidsretta forsvars- og tryggingsspolitikk**

1584

1585 Forslagstiller: Sogn og Fjordane

1586

1587 Målsettinga for forsvars- og tryggingsspolitikken er å hevde norsk suverenitet og sikre nasjonale
1588 interesser. Senterpartiet meiner vi skal ha eit nasjonalt forsvar bygd på vernepliktt og tilstadeværelse
1589 i heile landet. Hovudoppgåva til Forsvaret skal vere å trygge norsk territorium og våre havområde,
1590 samt sikre norske ressursar og tilgangen til desse.

1591

1592 Den folkelege bærebjelken i Forsvaret er verneplikta. Senterpartiet meiner at verneplikta gjev ein
1593 demokratisk basis for Forsvaret. Rekrutteringsbasen skal vere med å sikre ei god rekruttering frå alle
1594 delar av landet.

1595

1596 Eit operativt og desentralisert Heimevern (HV) med gode kapasitetar er ein avgjerande viktig del av
1597 totalforsvaret. HV har ein struktur, ei reaksjonsevne og ein lokalkunnskap som gjev resten av
1598 Forsvaret verdifull støtte dersom ein situasjon skulle oppstå. HV har og eit ansvar knytt til
1599 sivilmilitært samarbeid som er viktig. Sjøheimevernet må oppretthaldast på dagens nivå.

1600 Åtak i det digitale rom er ei veksande utfordring. Noreg må intensivere oppbygging og kapasitet til å
1601 førebygge cyberangrep mot norske interesser. Dette må skje gjennom å arbeide på tvers av sektorar
1602 og i eit tett samarbeid mellom sivile og militære aktørar.

1603

1604 Senterpartiet vil:

- 1605 • Sikre eit sterkt forsvar som har kapasiteter og er godt rusta for forsvar av norsk territorium.
- 1606 • Auke løyvingane til Forsvaret til 2 % av BNP innan 2024.
- 1607 • Halde fast på medlemskapet i NATO.
- 1608 • Ha eit forsvar som er basert på allmenn vernepliktt.
- 1609 • Stoppe alle planlagde reduksjonar i Hær og Heimevern fram til Stortinget har handsama
1610 landmaktutgreiinga. Landmakta må styrkast i det framtidige forsvaret.
- 1611 • Redusere Forsvaret sine stabs- og administrasjonskostnader til fordel for operativ verksemd.
- 1612 • Legge ned Forsvarsbygg og Forsvarets Logistikkorganisasjon (FLO) og overføre oppgåvene til
1613 forsvarsgreinene.
- 1614 • At store utstyrsinvesteringar (eksempelvis kampfly) må ikkje gå utover dagleg drift og
1615 oppdateringa av utstyr elles i Forsvaret.
- 1616 • Auke ressursane til HV slik at HV-distrikta kan gjennomføre årleg trening og vere oppdatert
1617 på utstyr både til avdeling enkeltmann.
- 1618 • Oppretthalde Sjøheimevernet (SHV) på minst 2016-nivå.
- 1619 • Bygge opp kompetanse og dimensjonere cyberforsvaret til ei sterk og innovativ eining som
1620 kan handtere dagens og framtidige utfordringar.
- 1621 • Vidareutvikle sivilmilitært samarbeid som ein viktig berebjelke i totalforsvaret.
- 1622 • Seie nei til norsk deltaking i internasjonale militære operasjonar utanfor NATO dersom det
1623 ikkje føreligg ei klar forankring og mandat i SN.
- 1624 • At Noreg skal arbeide for internasjonale og bindande avtalar som på sikt forbyr atomvåpen.
- 1625

1626 **Senterpartiet vil styrke folkeforsvaret!**

1627

1628 Forslagstiller: Hedmark

1629

1630 PST har nettopp gitt ut sin trusselvurdering for 2017. PST's trusselvurdering innledes slik: «Den
1631 sikkerhetspolitiske situasjonen i Europa og i nærliggende områder er i dag mer usikker og
1632 uforutsigbar enn på lenge.» Norge har i dag et forsvar med lav operativ evne og et marginalt volum.
1633 Vi satser på at andre vil stille opp for oss uten at vi selv har innfridd. Kravene i NATO om en satsing på
1634 2 % av BNP på forsvarer er ikke oppfylt. Det råder i dag en viss usikkerhet om vi vil få hjelp av NATO i
1635 en eventuell konflikt.

1636 Et trygt Norge er avhengig av et forsvar som er i stand til å håndtere en rekke ulike trusler og kriser,
1637 enten dette kommer i form av invasjon, håndheving av suverenitet over naturressurser, press mot
1638 norsk grense, omfattende og koordinert terror, cyberangrep eller andre scenarier. Fellesnevneren for
1639 dette er at vi i større grad må tilstrebe til enhver tid å ha nok menn og kvinner med vilje, evne og
1640 kunnskap til å forsvare landet.

1641
1642 Det norske forsvarer har gått i gjennom betydelige endringer de siste tiårene. Mens Norge under den
1643 kalde krigen hadde et sterkt mobiliseringsbasert forsvar, ble Forsvarer gradvis rettet mer mot et
1644 innsatsforsvar som i større grad var tilpasset operasjoner i utlandet – «Out of Area». Mens Norge i
1645 1986 hadde ca 13 operative brigader, ble dette redusert til 6 brigader på 90-tallet. I 2003 ble dette
1646 redusert til 3 brigader og i 2005 endte Norge med kun å ha én brigade, den mekaniserte
1647 infanteribrigaden Brigade Nord, med hovedkvarter i Troms. Illusjonen om varig fred hadde fått
1648 fotfeste.

1649 Verden er i dag blitt annerledes. Dagens komplekse sikkerhetspolitiske situasjon krever at vi tar
1650 ansvar. Vår oppgave er å sikre nåtid og framtid. Norge må handle.

1651 **Senterpartiet mener at:**

- 1652 • Forsvarsbudsjettet i Norge på sikt skal økes til 2 % av brutto nasjonalprodukt
- 1653 • Det årlige antallet vernepliktige i Norge skal økes
- 1654 • Det skal innføres seksmåneders HV-utdannelse, om nødvendig ved hjelp av «geografisk
1655 utskrivning» som sikrer et landsdekkende Heimevern.
- 1656 • Heimevernet må økes til 50 000 soldater.
- 1657 • HV må få nye midler for å kunne virke i sitt oppdrag.
- 1658 • Det skal utredes å opprette en Brigade Sør, med base på Rena leir. Brigade Sør vil være en lettere
1659 utrustet mobiliseringsbasert brigade, som ved mobilisering vil ha om lag samme antall soldater
1660 som Brigade Nord.
- 1661 • Landstyrkene skal sikres egnet lufttransportkapasitet
- 1662 • Cyberforsvarer skal styrkes
- 1663 • Sjøforsvarer må styrkes og driften av korvettene må videreføres
- 1664 • Sjøheimevernet må videreføres for å verne norske interesser langs kysten og i Arktis.
- 1665 • Landmaktsutredningen må offentliggjøres før valget 2017

1666

1667

1668 **Opprett en egen utdanning for heimevernets behov**

1669

1670 Forslagsstiller: Nord-Trøndelag

1671 Over lengre tid, og i stadig nye skritt, er Heimevernet (HV) blitt bygget ned som forsvarsgren i Norge.
1672 Dette skjer også nå, hvor man selv i påvente av den landmaktsutredning som er under utarbeidelse
1673 allerede har startet både med en avvikling av sjøheimevernet, og en ytterligere reduksjon i
1674 mannskapsstyrken. Dette må snus. Særlig i en situasjon med dagens asymmetriske trusselbilde
1675 representerer HV en særdeles relevant forsvarskapasitet, og som behøver opprusting – ikke
1676 nedbygging.

1677 En av grunnene til den stadige reduksjonen i Heimevernets stående mannskapstall er problemer med
1678 rekruttering til de HV-områder hvor det er behov for dette. Siden HV ikke lenger har en egen
1679 utdanning må et bortfall av mannskap i et område dekkes med det som måtte være tilgjengelig av
1680 mannskaper fra de øvrige forsvarsgrenenes utdanninger. Disse befinner seg nødvendigvis ikke i det
1681 geografiske området hvor HV har behov for påfyll, og stillinger blir dermed stående ubesatt. Dette
1682 svekker forsvarsevnen, og fører til en gradvis utarming av HVs reelle mannskapsstyrke.

1683 Med en egen utdanning for HVs eget behov ville dette vært unngått. God tid i forveien kunne
1684 mannskaper fra de områdene hvor HV hadde behov for påfyll kalles inn til utdanning, og dermed
1685 være tilgjengelig for påfyll i mannskapsstyrken. I tillegg ville utdanningen være mer målrettet mot de
1686 oppgaver som ligger under HV, og dermed mer relevant for den operative tjeneste.

1687 **Senterpartiet ønsker at det som en del av landmaktsutredningen blir vedtatt opprettelse av en**
1688 **egen utdanning for Heimevernet.**

1689

1690

1691 **Valgseier 2017**

1692

1693 **VALGSEIER 2017**

1694 Forslagsstiller: Senterkvinnene:

1695 Senterpartiet er den klareste motpolen til den sittende regjering. Vi står for desentralisering, nærhet
1696 og utjamning. Regjeringa står for sentralisering, avstand og større forskjeller. Senterkvinnene er klare
1697 til å få fram Senterpartiets alternativ og hvilket samfunn vi ønsker, og bidra til valgseier i 2017.

1698 Senterkvinnene har forventninger til at disse områdene står sentralt i partiets stortingsvalgprogram
1699 for perioden 2017-2021, og som skal prege valgkampen neste år.

1700 1. Senterpartiet må gå til valg på utjamning - geografisk, sosialt og økonomisk. Skattesystemets
1701 fremste formål er å finansiere velferden, omfordele og stimulere ønsket samfunnsutviklinga.
1702 Det er viktig å hegne om gode offentlige velferdstjenester og universelle ordninger som f.eks
1703 barnetrygden slik at også de med høyere inntekter føler en forpliktelse til å bidra til
1704 spleiselaget.

1705 2. Senterpartiet må være en garantist for god offentlig velferd. Hovedregelen må være at
1706 barnehager, skoler og helse/omsorg drives i offentlig regi, men det skal være rom for ideelle

- 1707 aktører. Velferdprofitørenes tid er forbi.
- 1708 3. Senterpartiet må gå inn for skolemat som den neste reformen for utjamning, helse og læring.
- 1709 Vi vet at mat og å spise sammen utjamner forskjeller, at mette elever lærer bedre og at sunt
- 1710 kosthold er avgjørende for helsen til barn.
- 1711 4. Senterpartiet må blankpusse kløveren i programmet. Klima og miljø må være sentralt. Vi må
- 1712 vise til konkrete, sektorvise utslippskutt, og legge til rette for fornybare verdikjeder innen
- 1713 transport, energi, landbruk og bygg. Oljepolitikken i Norge må innrettes etter behovet for å
- 1714 omstille Norge til et fornybart samfunn. Framtida bygges på bioøkonomi, grønne næringer og
- 1715 naturressursene.
- 1716 5. Senterpartiet må løfte hverdagsintegreringa, som skjer i alle lokalsamfunn i hele Norge. Vi
- 1717 må gi frivillig sektor en sentral plass, og vi må skape møteplasser som bidrar til raskere språk-
- 1718 og samfunnsopplæring. Gode utplasseringsordninger i arbeidslivet er helt sentralt.
- 1719 6. Senterpartiet må gi grundere og små og mellomstore bedrifter en bedre hverdag. Spesielt
- 1720 viktig er det at kvinner har et sosialt sikkerhetsnett slik at de tør å skape sin egen
- 1721 arbeidsplass.
- 1722 7. Senterpartiet må være den fremste forsvarer av et ryddig arbeidsmarked. Vi må synliggjøre
- 1723 den uheldige utviklingen som ukontrollert arbeidsinnvandring fører med seg, og jobbe for
- 1724 ordninger og regelverk som gode lønns- og arbeidsvilkår.
- 1725 8. Senterpartiet må lage en grønn bistandspolitikk som setter mennesket i sentrum.
- 1726 Landbrukspolitikk og styrket innsats for seksuelle og reproduktiv helse og rettigheter står helt
- 1727 sentralt. Det handler om å få flest mulig ut av fattigdom, og det handler om retten til å
- 1728 bestemme over eget liv og egen kropp. Det vil være et effektivt bidrag til en mer stabil
- 1729 utvikling i verden.
- 1730 9. Senterpartiet må gå til valg på smart samferdsel. Ambisjonen må være et togtilbud mellom
- 1731 de store byene som kan konkurrere med fly. Den enkelte sparer tid, og samfunnet sparer
- 1732 slitasje på veier og klimagassutslipp. Hvorfor skal man bruke rundt sju timer til Bergen,
- 1733 Stavanger, Ålesund eller Trondheim, når man kan bruke 2.5?
- 1734 10. Senterpartiet må prioritere en sterk satsing på norsk landbruk, basert på norske ressurser.
- 1735 Det må prioriteres investeringsordninger, tiltak som bidrar til generasjonsskifter og økt
- 1736 likestilling i landbruket. Økte inntekter og reell mulighet til å benytte seg av
- 1737 velferdsordninger i forbindelse med svangerskap, fødsel og sykdom (egen og barns) er viktig
- 1738 for å få flere aktive kvinnelige gårdbrukere.
- 1739 11. Senterpartiet må være tydelige på at innholdet i skolen skal være allmenndannende og at
- 1740 praktiske-etiske fag er like viktige for å forme elevene til å bli gagns mennesker som det
- 1741 teoretiske faget er. Fordi vi ikke vet hva slags kompetanse fremtiden trenger, må
- 1742 entreprenørskap skal styrkes i skolen.
- 1743 12. Psykisk helse og forebyggende helsearbeid må prioriteres, og særlig blant de yngste
- 1744 aldersgruppene. Det betyr at det må satses på helsesøstertilbudet, slik at elevene får reell
- 1745 mulighet til oppfølging. I tillegg må det opprettholdes lavterskeltilbud for alle i befolkningen.